

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA SPOLEČENSKÝCH VĚD

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Legální pracovní imigrace a Česká republika po roce 2004

Legal Labour Immigration and the Czech Republic

after the Year 2004

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Salim Murad, Ph.D.

Vypracovala: Lucie Tinková

Datum odevzdání: 29. dubna 2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů uvedených v seznamu literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu své diplomové práce PhDr. Salimu Muradovi za rady a připomínky, které mi při zpracování diplomové práce poskytl, a za čas, který mi při konzultacích věnoval.

Anotace

Ústředním tématem mé bakalářské práce je téma legální pracovní migrace v České republice po roce 1989, se zaměřením na období po roce 2004, konkrétně na změny v migrační politice po vstupu České republiky do Evropské unie.

V krátkém teoretickém úvodu se budu zabývat samotným pojmem migrace a jejími historickými tendencemi, rozdělenými do několika časových období.

Následně se v mé práci věnuji problematice nelegální migrace, aktualizované koncepci integrace cizinců a projektu pro aktivní migrační politiky, Zeleným kartám.

Před samotnou analýzou pilotního projektu Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků, na kterém je postavena celá moje práce, stručně popíši podmínky a způsoby, za jakých mohou cizinci legálně pracovat na území České republiky.

Jádrem mé práce je představení pilotního projektu, nejprve na teoretické bázi, následuje samotná analýza, zahrnující kompletní rozbor cílových zemí a účastníků projektu.

V závěru mé práce provedu stručné shrnutí projektu a zhodnocení jeho dosažených výsledků.

Klíčová slova:

Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků, pilotní projekt, migrace, migrační politika

The abstract

The central theme of my thesis is the topic of legal labor migration in the Czech Republic after 1989, focusing on the period after 2004, specifically to changes in immigration policy after the Czech Republic into the European Union.

In a brief theoretical introduction, I examine the very concept of migration and its historical trends, divided into several time periods.

Then in my thesis I deal with the issue of illegal migration, updated the concept of integration of foreigners and the project for an active migration policy, Green cards.

Before examining the pilot project Selection of Qualified Foreign Workers, which is main part of all my thesis, I will briefly describe the conditions and modalities under which foreigners can legally work in the Czech Republic.

The core of my work is to introduce a pilot project, initially on a theoretical basis, followed by the actual analysis, including a complete analysis of the target country and project participants.

At the end of my thesis I make a brief summary of the project and assess its achievements.

Keywords:

Legal labour immigration, pilot project, Selection of Qualified Foreign Workers, migration policy

1	ÚVOD	8
2	METODOLOGIE	10
3	MIGRACE A HISTORICKÉ TENDENCE MIGRACE	11
4	MIGRACE A MIGRAČNÍ POLITIKY PO ROCE 1989	13
4.1	Tři období migrační politiky	14
4.1.1	První období: 1990–1995	14
4.1.2	Druhé období: 1996–1999	14
4.1.3	Třetí období: od 1999–2006	15
4.2	Migrační politika po roce 2006	17
4.3	Koncepce integrace cizinců	19
4.4	Nelegální migrace	21
4.5	Zelené karty	21
4.6	Pracovní povolení pro cizince	22
4.6.1	Postup zaměstnavatele.....	22
4.6.2	Postup zaměstnance.....	23
5	PROJEKT „VÝBĚR KVALIFIKOVANÝCH ZAHRANIČNÍCH PRACOVNÍKŮ“	24
5.1	Seznámení s projektem	24
5.2	Co pilotní projekt nabízí účastníkům	25
5.3	Podmínky přihlášení do pilotního projektu	26
5.4	Přihlášení a průběh účasti v projektu	28
5.5	Náklady na pilotní projekt	29
5.6	Administrativní zajištění pilotního projektu	31
5.7	Technické zajištění pilotního projektu	32
5.8	Odborná podpora při realizaci projektu	33
5.9	Informační kampaň pilotního projektu	34
5.10	Struktura a počty účastníků pilotního projektu	37
5.10.1	Účastníci pilotního projektu	37
5.10.2	Počet účastníků	38
5.10.3	Státní příslušnost účastníků	40
5.10.4	Gender - rozdělení účastníků podle pohlaví	43
5.10.5	Věkové kategorie účastníků	45
5.10.6	Rodinný stav účastníků projektu	46
5.10.7	Počty dětí účastníků projektu	46
5.10.8	Vzdělání vybraných uchazečů	47

5.10.9	Profesní složení účastníků pilotního projektu	48
5.10.10	Profil průměrného účastníka pilotního projektu	49
5.11	Shrnutí analýzy pilotního projektu	49
6	ZÁVĚR	51
7	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	53
8	PŘÍLOHY	58
8.1	Rozhovor s Janem Schrothem (výtah z volného přepisu)	58
8.2	Analýza účastníků jednotlivých cílových zemí.....	60
	Kazachstán	60
	Chorvatsko	60
	Bulharsko	60
	Bělorusko	61
	Moldávie	61
	Srbsko a Černá Hora	62
	Kanada	62
	Ukrajina	62
	Bosna a Hercegovina	63
	Makedonie	63
	Rusko	63
	Indie	63
	Absolventi českých vysokých škol	64
	Kategorie vysoce kvalifikovaných účastníků projektu	64

1 Úvod

Předmětem mé bakalářské práce je téma legální pracovní migrace ze třetích zemí do České republiky. V krátkém úvodu se zaměřím na vysvětlení samotného pojmu migrace a velmi stručně zmíním její historické tendence v celosvětovém pojetí. Poté se budu zabývat vývojem migrace a migračních politik v České republice od roku 1989 do roku 2006, v podobě několika časových období, charakteristických vzájemnými diferencemi způsobenými vlivem politických změn té doby.

Následující samostatná kapitola přiblíží migraci a migrační politiku po roce 2006, toto období je charakteristické významnými změnami, těmi nejdůležitějšími jsou změny v migrační politice po vstupu ČR do Evropské unie a fakt, že se Česká republika stala součástí Schengenského prostoru.

Tématem další kapitoly je koncepce integrace cizinců do ČR, dále pak popisují požadavky a podmínky, za kterých mohou cizinci legálně pracovat v ČR dle úprav legislativy platných po 1. lednu 2009.

Jádrem mé práce je analýza pilotního projektu Ministerstva práce a sociálních věcí s názvem: „Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“. Jedná se o pro aktivní imigrační politiku s cílem přilákat kvalifikované zahraniční pracovníky z oborů, které nejsou na našem trhu práce dostatečně zastoupeny.

Úvodem pilotního projektu bude vlastní seznámení s projektem, co projekt nabízel potenciálním uchazečům, jaké byly podmínky a kritéria pro vstup do projektu.

Neméně důležité jsou kapitoly, zabývající se administrativním a technickým zajištěním chodu projektu, odbornou podporou pro realizaci projektu a v neposlední řadě informační kampaní.

V samotné analýze se zaměřím na strukturu účastníků z jednotlivých zemí, konkrétně na počet, státní příslušnost, gender, věk, rodinný stav, vzdělání, profesní vzdělání a počet dětí všech přihlášených účastníků, s podrobným zaměřením na cizince ze třetích zemí.

Druhá část analýzy se zaměřuje na jednotlivé cílové země, které vstoupily do projektu a na porovnání vývoje počtu účastníků v těchto zemích při jejich vstupu a před posledním projektovým rokem.

Před samotným závěrem provedu stručné shrnutí celého pilotního projektu, které svými výsledky nastíní úspěšnost či neúspěšnost projektu.

Závěrem mé práce bude zhodnocení pozitivních a negativních stránek projektu vzhledem k cílům, které si iniciátoři projektu předem vytyčili. Byla tato iniciativa Ministerstva práce a sociálních věcí přínosná nebo upadne v zapomnění?

2 Metodologie

Moje bakalářská práce je založena převážně na metodě sekundární analýzy, tzn. na studiu a rozboru dat a dokumentů, které již byly shromážděny jinými autory, třeba i za jiným účelem, avšak ze kterých lze získat nové, dosud nevyhodnocené informace. Analyzovat budu převážně monografie, studie a novinové články.¹

Další použitou metodou je metoda obsahové analýzy (content analysis), která „zkoumá obsah sdělení metodou počítání výskytu slov odpovídajících určité kategorii v textu. Jednotlivým výrazům a větám nalezených v textu je přisouzen význam (kategorie) pomocí předem definovaného kódovacího schématu. Obsahová analýza předpokládá stabilní významovou strukturu, pracuje s předem danou sadou kategorií, jež tvoří pevný konceptuální rámec“. (Drulák a kol. 2008: 98)

Obsahovou analýzu použiji převážně pro systematické shrnutí obsahu a formy zpravodajství. Jedná se o kvantitativní metodu výzkumu pro systematický a intersubjektivně ověřitelný popis komunikačních obsahů.² Výsledkem a cílem obsahové analýzy je potom kvantifikovaný popis mediálně prezentovaných faktů, z něhož lze učinit závěry o mediální prezentaci našeho daného sledovaného subjektu.

Poslední použitou metodou je metoda nestrukturovaného rozhovoru s účastníky projektu, jak ze strany organizátorů, tak ze strany účastníků, dále pak s odborníky na migrační politiku, ze kterého budu čerpat informace pro analýzu projektu „výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“.

¹ KOHOUTEK, Rudolf. *ABZ.cz : slovník cizích slov* [online]. 2005 [cit. 2011-02-06]. Pojem sekundární analýza dokumentů . Dostupné z WWW: <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/sekundarni-analyza-dokumentu>>.

² HOMOLKA, Marek. *Slovník: Kvantitativní obsahová analýza* [online]. 18.12.2007 [cit. 2011-02-18]. Blog Revue pro média. Dostupné z WWW: <<http://fss.muni.cz/rpm-blog/index.php?/archives/115-Slovník-Kvantitativni-obsahova-analyza.html> 17.06>.

3 Migrace a historické tendence migrace

Migrace obyvatelstva je nedílnou součástí probíhajícího procesu obecné globalizace. Globalizaci jako pojem, stručně řečeno, si lze představit jako rozšíření, zesílení a urychlování rostoucího vlivu celosvětového propojení. Globalizaci lze charakterizovat čtyřmi typy změn. Za první v sobě zahrnuje expanzi sociálních, politických a ekonomických aktivit přes hranice, regiony a kontinenty. Za druhé je ovlivněna intenzitou růstu a propojení toku obchodu, investic, financí, migrace a kultur. Za třetí je globalizace ovlivněna rozvojem systémů dopravy a spojů, jež zvyšují rychlost šíření myšlenek, zboží, informací, kapitálu a osob. A za čtvrté - vzrůstající intenzitou, extenzitou a rychlostí globální interakce. (Held, McGrew, Goldblatt, Perraton 2000)

Migrací je označován proces prostorového přemísťování osob přes hranice, spojený se změnou místa bydliště na dobu kratší či delší, případně natrvalo. Migrace je demografický proces, který může být ovlivněn politickými směry, hospodářským vývojem, stavem ekonomiky, také vztahy se sousedními státy a politickou situací v nich.

Migranty, kteří se rozhodnou usadit natrvalo v dané cílové zemi čeká složitý proces adaptace. Přizpůsobení se novým podmínkám v majoritní společnosti má mnoho, často velmi rozdílných podob a je podmíněno mnoha faktory. Adaptace je ovlivněna jednak samotnými migranty, ale také zejména imigrační politikou země a přístupem její majoritní populace k imigrantům. Pokud blíže specifikujeme, na čem adaptace dále závisí, pak je důležité zmínit rovněž důležitost faktorů fyzické a kulturní blízkosti minoritní - imigrační a majoritní populace, přání na straně minority úspěšně se začlenit do majoritní společnosti, charakter bydlení, respektive místa bydliště minority, a dále velikost a typ minulých a současných migračních pohybů daného etnika, jakož i geografická poloha, resp. vzdálenost zdrojové a cílové země.³

„Sama migrace jako taková je jevem nejen přirozeným, ale většinou také žádoucím. V ekonomické sféře umožňuje efektivnější využívání potenciálu lidí i kapitálu a vytváří tak prostor pro jejich soutěž. Je nezbytná tam, kde jde o využívání přírodního bohatství nebo kam z různých důvodů nelze směřovat transfer kapitálu. Je současně žádoucí pro ty země, které se potýkají s nedostatkem především

³ DRBOHLAV, D. *Mezinárodní migrace obyvatelstva – pohyb i pobyt (Alenky v kraji divů)*. Dostupné z WWW: http://aa.ecn.cz/img_upload/9e9f2072be82f3d69e3265f41fe9f28e/Pohyb_a_pobyt_1.pdf.

kvalifikovaných pracovních sil a koneckonců i pro ty, které mají pracovních sil naopak přebytek. Specifický je význam migrace pro demografickou strukturu vyspělých zemí, neboť již delší dobu zajišťuje alespoň mírný populační nárůst. Možná největší přínos má ale migrace pro vzájemné poznávání jednotlivých národů a kultur, tedy ve sféře sociální.“ (Kuchař 2007:47)

Migrace se významně podílela na vytváření dějin lidstva již od jeho vzniku až do dnešních dob. Pro příklady migrace z dřívějších dob nemusíme zacházet nijak daleko. Zářným příkladem migrace může být kolonizátorská Evropa v době velkých zámořských objevů, kdy vysoké množství evropských emigrantů (v řádech milionů) osidlovalo oblasti Nového světa.

Tento trend migrace do nových, neobydlených oblastí, byl zakořeněn až do období druhé světové války. Po druhé světové válce se cílem migračních aktivit staly hlavně vyspělé evropské státy.

Přístupy jednotlivých států k migraci se pozvolna mění, země imigrace vidí v přistěhovalcích možnou kulturní a sociální hrozbu, s množícími se teroristickými útoky také hrozbu bezpečnosti.

Od sedmdesátých let dvacátého století vzrůstá citlivost vůči migračním tokům přistěhovalců, zpřísnují se pravidla pro vstup. V průběhu osmdesátých let se imigrace razantněji dotkla i zemí, které byly do té doby spíše vystěhovalecké. Jednalo se o Itálii, Řecko, Portugalsko, Španělsko a Irsko. Mezníkem v otázce migrace se v Evropě stal přelom roku 1989/90. Došlo k uvolnění hranic východu, což mělo za následek proudění přistěhovalců z Kavkazu, a k tzv. návratové migraci. (Baršová, Barša 2005)

Na počátku devadesátých let se pro cizince migrující za prací a obchodem staly cílovou zemí pro dlouhodobé nebo trvalé usazení země jako Maďarsko a Česká republika. „Od vzniku samostatné České republiky prošla situace v oblasti migrace zásadním vývojem. Při porovnání počátečního stavu v roce 1993, kdy na území České republiky pobývalo s různými formami pobytu necelých 80 000 cizinců, a nejaktuálnějších údajů z posledního čtvrtletí roku 2008, kdy v České republice žije již téměř 425 000 cizinců s různými typy povolení k pobytu, je patrné, že mezinárodní migrace a cizinci samotní jsou a musí být jedním z pečlivě řešených témat.“⁴

⁴ Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2010 [cit. 2011-04-24]. Migrace. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx>>.

4 Migrace a migrační politiky po roce 1989

Významný dopad na zahraniční migraci v České republice měly politické změny, které se odehrály v letech 1989–90. Především hlavní město Praha se v devadesátých letech stává oblíbeným cílem nejen pro dočasnou pracovní migraci, ale i místem k trvalému přistěhování. V prvním desetiletí po sametové revoluci se dle oficiální evidence změn trvalého pobytu do České republiky přistěhovalo 131 400 osob a vystěhovalo se 43 700 osob. Tuto dobu lze na základě demografických údajů rozdělit na tři migrační etapy. (Baršová, Barša 2005)

První etapa bezprostředně souvisela s politickým děním v roce 1989 a je charakterizována především jako návratová migrace. Tato etapa končí rokem 1992, kdy došlo k rozdělení Československa, které zapříčinilo zvýšení migrace mezi těmito státy. Ve druhé etapě (1993–97) migrace se Slovenskem ustupuje, naopak posilují migrační vazby na jiné země. V poslední etapě, probíhající v letech 1998–2000, lze sledovat snížení intenzity stěhování do zahraničí. (Baršová, Barša 2005)

Výše uvedené statistické výsledky dle oficiální evidence přihlášení změn trvalého pobytu nelze považovat za úplné pro vytvoření nezkresleného obrazu zahraniční migrace. Neobsahuje co do počtu významnou skupinu migrantů, pobývajících v ČR z úředního pohledu přechodně, na základě povolení k dlouhodobému pobytu. Po rozdělení Československa žilo na území ČR kolem 50 tisíc cizinců s povoleným pobytem, z toho přibližně 30 tisíc s trvalým a 20 tisíc s dlouhodobým pobytem. (Baršová, Barša 2005)

Ke konci roku 2004 dle statistik Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie narostl počet cizinců s povoleným pobytem na 254 294 osob. Největší zastoupení měli občané Ukrajiny, dále občané Slovenska, Vietnamu, Polska a Ruska. Počet trvale žijících cizinců byl 99 467 osob, kdy nejčastějším důvodem k povolení trvalého pobytu bylo sloučení rodiny (až 67 %).⁵ Nelze opomenout ani počet nelegálně žijících cizinců, který přední český odborník na migraci Dušan Drbohlav odhadl ke konci roku 2000 na 300 tisíc osob⁶, zahrnující nelegální pracovníky zapojené do pracovního trhu, jejich rodinné příslušníky a skupinu tranzitních migrantů.

⁵ Cizinec bez rodinných důvodů žijící v ČR může žádat o trvalý pobyt až po deseti letech.

⁶ CHLUĐILOVÁ, Iva. *Centrum pro výzkum veřejného mínění : Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.* [online]. 2003 [cit. 2011-04-24]. Cizinci v České republice. Dostupné z WWW: <http://www.cvvm.cas.cz/index.php?lang=0&disp=nase_spolecnost&r=1&offset=114&shw=100006>.

Procentuální podíl legálně usazených cizinců v ČR je 2,4 %. Ve srovnání se zeměmi západní Evropy je toto zastoupení relativně nízké, přesto Česká republika patří k zemím s vysokou imigrační dynamikou. Lze konstatovat, že po roce 1989 se přistěhovalectví stalo novou realitou, která postupně začala být reflektována i v politické sféře. „Z hlediska postupu formování migračních politik můžeme období od roku 1989 po současnost rozdělit do tří period – na léta 1990–1995, 1996–1999, a 1999 do současnosti.“ (Baršová, Barša 2005: 221)

4.1 Tři období migrační politiky

Baršová a Barša rozdělují migrační politiku do tří hlavních období.

4.1.1 První období: 1990–1995

Přístup k migraci v tomto období byl výrazně poznamenán duchem (po)revoluční doby – benevolentně umožňoval vstup prakticky každému, bez omezení legislativou. V září roku 1992 vydala vláda zákon o pobytu cizinců, který neměl za úkol migraci omezit, ale umožnit její sledování, evidenci a možnost policejně zasáhnout proti nelegální migraci a hlavně cizincům, kteří nerespektovali zákonné požadavky⁷.

Nejdůležitějším prvkem permeability mechanismu imigrační kontroly byla možnost podat žádost o povolení k pobytu, ať již dlouhodobému či trvalému na území České republiky a nikoli pouze na zastupitelských misích v zahraničí. Cizinec tedy nejdříve přijel do ČR jako turista, teprve pak si zde mohl začít hledat práci a následně pobyt legalizovat. Nově byl zřízen institut trvalého pobytu, došlo k uvolnění vízové politiky a Česko se stalo zemí velkých příležitostí na rozdíl od dob socialismu. Tento velmi liberální krok měl za výsledek sice evidovaný, ale jen málo usměrňovaný příliv cizinců do českých zemí. Prakticky každý cizinec mohl přijít do ČR, ale vážně neexistovala legální cesta (s výjimkou sňatku s českým občanem), jak se v zemi trvale usadit.

4.1.2 Druhé období: 1996–1999

Hlavním charakteristickým znakem tohoto období je zpříšňování cizineckých předpisů i praxe. Důvodů k takovému obratu bylo hned několik např. růst nezaměstnanosti, dopady nelegální migrace, ale především snaha vyhovět kritériím na

⁷ Zákon č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území ČSFR.

přistoupení k Evropské unii, o které v roce 1996 Česká republika oficiálně požádala předáním žádosti ČR o vstup do EU premiérem Václavem Klausem 23. ledna v Římě.⁸ Vytváření ucelené národní migrační strategie tak bylo odsunuto do pozadí díky náročnosti harmonizace s předpisy EU. Migrační politika se tak tvořila sama díky postupné integraci do západoevropských struktur. Toto období vyvrcholilo přijetím nového, značně omezujícího cizineckého zákona a nového azylového zákona, jež vstoupily v účinnost k 1. 1. 2000.⁹

Změny cizinecké legislativy a zavedení vízové povinnosti pro cizince z východoevropských zemí mělo za následek pokles počtu cizinců s dlouhodobým pobytem. Zcela nový režim stanovoval zejména cizinecký zákon. Vstoupení v účinnost tohoto zákona vedlo k mnoha potížím dotčených cizinců a také způsobilo dočasné zmrazení imigrace. Přinesl jednu zdánlivě dílčí, ale pro budoucí perspektivu zásadní změnu. Na rozdíl od zákona č. 123/1992 Sb., kde dočasná migrace a trvalé přistěhování tvořily dva samostatné, nespojité proudy a „dlouhodobý“ (po roce obnovovaný) pobyt, udělovaný na základě povolení či podnikání, nemohl vést k trvalému usídlení, zákon účinný od 1. 1. 2000 umožnil všem cizincům, aby po deseti letech dlouhodobého pobytu požádali o trvalý pobyt. Tímto se dočasní imigranti stávají potencionálními trvalými přistěhovalci a možnými budoucími českými občany.

4.1.3 Třetí období: od 1999–2006

Toto období lze charakterizovat třemi trendy.

Od přelomu století v rámci konceptualizace dílčích problémů migrační politiky vznikají první kroky ve formulaci imigračních a integračních politik.

Prioritou po vstupu do EU je příjem úprav vzhledem k transpozici práva Evropské unie, jež ale neberou zřetel na celkové směřování a koherenci českých migračních a přistěhovaleckých politik. Například dochází ke změně institutu trvalého pobytu navrženou ministerstvem vnitra v polovině roku 2005.¹⁰ V porovnání se současnou (a samozřejmě neuspokojivou) situací, kdy cizinec musel čekat deset let na podání žádosti o trvalý pobyt, má být tato lhůta zkrácena na pět let a po jejím uplynutí

⁸ Česká republika v EU : Historie vstupu ČR do EU [online]. 30.10.2010 [cit. 2011-04-11]. Co všechno předcházelo vstupu ČR do EU? . Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/index_cs.htm>.

⁹ Zákon č. 325/1995 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (zákon o azylu) a zákon 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (zákon o pobytu cizinců)

¹⁰ Novela zákona o pobytu cizinců, schválená usnesením vlády ze dne 24. srpna 2005, č. 1055 (Ministerstvo vnitra 2005b).

má vzniknout právní nárok na udělení trvalého pobytu. Nový režim by tak měl za důsledek umožnit běžným přistěhovalcům trvalý pobyt (v minulosti prakticky nedostupný) pouze na základě „vydržet“, bez jediné podmínky patřičného stupně integrace do společnosti.

Projevují se první snahy o komplexnější, koncepčnější a do určité míry samostatnější přístup k problematice přistěhovalectví a migrace, ke kterým vedlo mimo jiné poznání, že pouze harmonizace s předpisy Evropské unie na řešení problémů migrace není dostačující. Došlo k nutné změně přístupu k imigračním politikám – otázkou není, jak efektivně implementovat politiky, o kterých nerozhodujeme, ale jaký postoj zaujmout k politikám, které se připravují a který i můžeme ovlivnit. Již v roce 2003, usnesením č. 55 ze dne 13. ledna 2003, přijala vláda České republiky základní koncepční materiál v oblasti migrace, Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců. Tento materiál v šesti základních bodech vymezuje směr migrační politiky České republiky. Znění jednotlivých zásad vyjadřuje vůli České republiky aktivně a zodpovědně se za respektování závazků plynoucích z mezinárodních úmluv, smluv a doporučení zabývat migrační politikou. Prioritou vnitrostátních aktivit v oblasti migrace je formulace účinných opatření, která budou minimalizovat nelegální migraci, podporovat přínosné formy imigrace (migrační politika neklade překážky legální migraci a podporuje imigraci, jež je pro společnost a stát dlouhodobě přínosná) a zároveň řešit důsledky humanitárních krizí a odstraňování jejich příčin.

Tyto příliš obecné zásady nemohou plnit roli použitelné strategie, ale jsou důležitým indikátorem změny přístupu k otázce migrace. Zároveň ani neformulují, či nenaznačují odpověď na elementární otázku přistěhovalcké politiky. Položíme-li si otázku kolik a jaké imigranty má stát přijmout, pak odpověď bychom v zásadách nenalezli, pouze odkaz na imigraci, jež je pro stát dlouhodobě přínosná. Jací imigranti budou dlouhodobým přínosem pro společnost a jak dosáhnout právě toho, aby právě tito lidé se v zemi usazovali? Pro zodpovězení těchto složitých otázek zatím neexistuje žádná vládní strategie. Třetí období vývoje migrační politiky by měly být završeno vytvořením ucelené strategie přistěhovalectví.

V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2004 došlo k významné změně v rozšíření kategorií pobytu a k zavedení kategorizace cizinců na občany EU a občany jiných, tzv. „třetích zemí“. Začaly být rozlišovány kromě pobytu trvalých a víz nad 90 dnů také dlouhodobé pobyty (pobyty navazující na víza nad 90 dnů) a přechodné pobyty pro občany Evropské unie a jejich rodinné příslušníky.

Od roku 1998 se začala Česká republika připravovat ke vstupu do Schengenského prostoru. Byla založena mezirezortní pracovní skupina pro Schengenskou spolupráci. V polovině roku 2001 byla tato strategie příprav zpracována do podoby Schengenského akčního plánu ČR, který byl v průběhu posledních pěti let již dvakrát aktualizovaný.

Hnací silou v oblasti migrace bylo v devadesátých letech ministerstvo vnitra. Podnět ke změně v přistěhovalecké politice ovšem přišel z ministerstva práce a sociálních věcí, kdy po vzoru kanadského respektive Quebeckého modelu spustilo pilotní projekt nazvaný Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků, jehož analýza je jádrem této práce.

4.2 Migrační politika po roce 2006

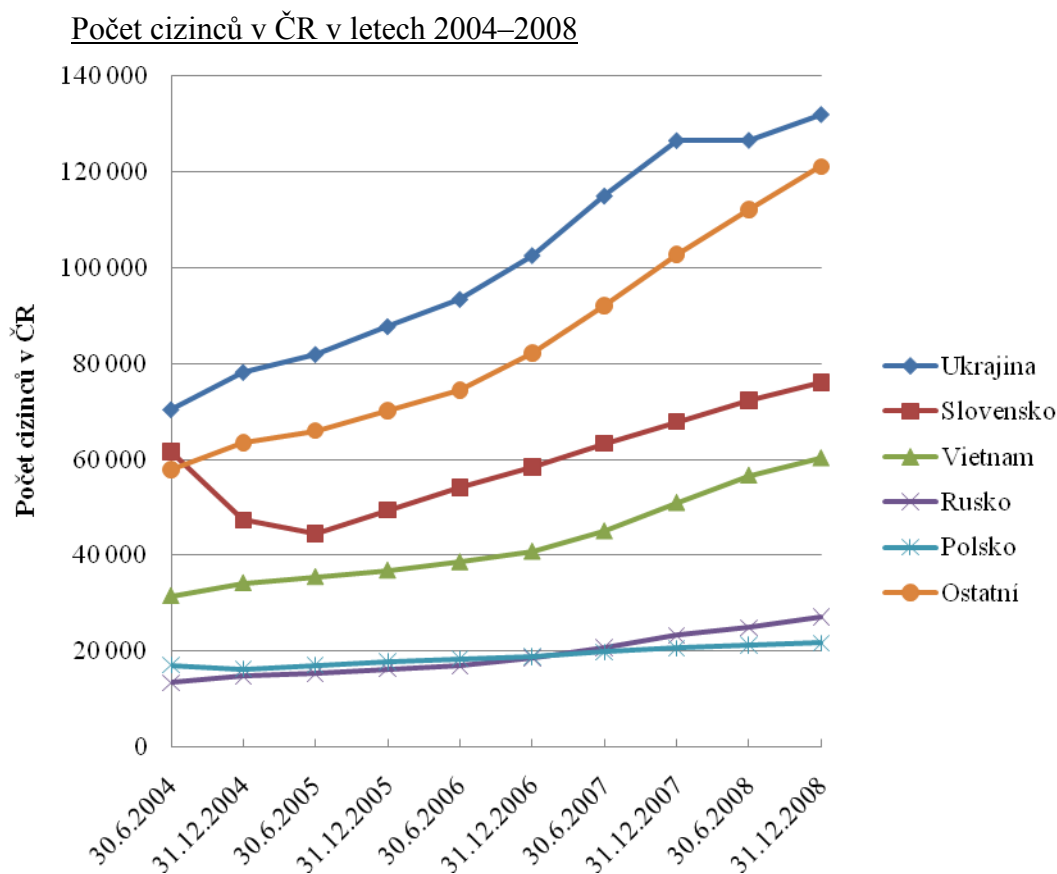
Situace na trhu práce se po vstupu České republiky do Evropské unie vyvíjela příznivě. Nejen, že se zvýšila celková zaměstnanost obyvatelstva, ale ekonomické oživení provází i růst celkové zaměstnanosti cizinců a jejich podíl na pracovní síle ČR. Dochází k liberalizaci trhu práce ve vztahu k cizincům, k čemuž přispělo nejen oživení ekonomiky, ale i obavy z budoucího poklesu produktivity části obyvatelstva. Tyto základní faktory se promítají do politiky zaměstnanosti ČR i do migrační politiky.

„Zaměstnanost cizinců se strukturálně mění. Klesá podíl ekonomických aktivit, které lze regulovat. Po vstupu České republiky do Evropské unie se rozšířil okruh osob s volným přístupem na trh práce. Právo volného pohybu přísluší občanům členských zemí EU/EHP/ESVO. Postupně se rozšiřuje i okruh cizinců z třetích zemí, od nichž není vyžadováno povolení k zaměstnání. Okruh cizinců s volným přístupem na trh práce vymezuje zákon o zaměstnanosti.¹¹ Klesá počet povolení k zaměstnání cizinců, která jsou hlavním nástrojem regulace počtu cizinců z třetích zemí na trhu práce ČR, a roste počet registrací cizinců v postavení zaměstnanců, kteří nepotřebují pracovní povolení a jejichž počet není nijak regulován.“ (Horáková 2006: 14)

Desítky tisíc nových přistěhovalců každým rokem přicházejí do České republiky a z nich velká část pak zde získává trvalý pobyt. V důsledku změny migračního zákona ohledně požadavku na získání trvalého pobytu byl největší nárůst těchto imigrantů zaznamenán v letech 2005 a 2006. Níže uvedený graf znázorňuje vývoj pěti nejpočetnějších skupin cizinců v ČR a je z něj patrné, že státní příslušníci Ukrajiny

¹¹ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, § 98.

zaznamenali nejrychlejší nárůst. Za zmínku stojí i značný pokles kdysi nejpočetnější skupiny cizinců – občanů Slovenské republiky, jež zřejmě souvisí s volným pohybem občanů Evropské unie a také neúplnou evidencí přechodných pobytů občanů SR na našem území. Migranti mají velmi příznivou věkovou strukturu a převážnou část tvoří muži v produktivním věku.

Zdroj dat: ČSÚ 2008¹²

Rozšíření EU směrem na východ v květnu 2004 a lednu 2007 dokončilo geopolitický posun v Evropě, jež započal v roce 1989 a co se týče migrace a mobility obyvatelstva, představuje největší demografické změny v Evropě od konce druhé světové války. Bezsporně, migrace se stala ústřední otázkou pro budoucnost Evropy, možná ústředním tématem. Ve středu rostoucího veřejného odporu vůči přistěhovalcům a vzestupu popularity pravicových stran, zaměřených proti přistěhovalcům, se snaží státy západní Evropy směřovat k novým politikám, které uznávají cíle ekonomické a demografické poptávky po nových přistěhovalcích pro příští desetiletí, s jádrem

¹² ČSÚ [online]. 2008 [cit. 2011-04-21]. Počet cizinců v ČR. Dostupné z WWW: <[www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/06003A9487/\\$File/c01r02.xls](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/06003A9487/$File/c01r02.xls)>.

ekonomické dynamiky integračního procesu v Evropské unii zavedením mezinárodní volného pohybu občanů – vytvoření Schengenského prostoru. (Favell, Hansen 2002)

Úderem půlnoci z 20. na 21. prosince 2007 se Česká republika stala součástí Schengenského prostoru a zrušila kontroly podél celé své pozemní hranice se sousedními státy.¹³ Zastupitelské úřady ČR vydávají krátkodobá víza ve formě tzv. jednotných schengenských víz s platností pro celý Schengenský prostor. Žadatelům ze třetích států podléhajícím vízové povinnosti tato víza umožňují cestovat téměř po celé Evropě s jedním vízem. Občané třetích zemí, kteří jsou držiteli platného povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu na území ČR a kteří podléhají vízové povinnosti, už pro své krátkodobé cestování po Schengenu nepotřebují vízum – stačí jim platné české povolení k pobytu a platný cestovní pas.¹⁴

„V praxi to znamená, že kolem 250 tisíc cizinců z tzv. třetích zemí, kteří mají povolený trvalý nebo dlouhodobý pobyt v ČR, od 21. prosince 2007 mohou bez současných omezení volně cestovat do dalších šestadvaceti evropských zemí.“ (Mansfeldová, Kroupa 2008: 163)

„V oblasti legální migrace je z hlediska politických priorit vycházejících z Haagského programu z roku 2004 stěžejní Plán politiky legální migrace. Plán představuje „cestovní mapu“ pro období let 2006–2009, během kterého Evropská komise ve spolupráci s členskými zeměmi koordinovaně realizovala sadu opatření. Komise v tomto plánu dále navrhla konkrétní opatření vedoucí k postupné harmonizaci oblasti ekonomické migrace.“¹⁵

4.3 Koncepce integrace cizinců

Aktualizovaná koncepce integrace cizinců byla přijata usnesením vlády ČR ze dne 8. února 2006 č. 126.¹⁶

¹³ *Euroskop.cz : Příprava ČR na vstup do Schengenu* [online]. c2005-2011 [cit. 2011-04-11]. Schengen a ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8750/sekce/priprava-cr-na-vstup-do-schengenu/>>.

¹⁴ *Euroskop.cz : Pravidla vstupu a pobytu pro cizince* [online]. c2005-2011 [cit. 2011-04-11]. Schengen a ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8760/sekce/pravidla-vstupu-a-pobytu-pro-cizince/>>.

¹⁵ *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2010 [cit. 2010-03-01]. Podpora legální migrace na evropské úrovni. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>>.

¹⁶ *Cizinci v ČR* [online]. 2006 [cit. 2011-04-24]. Usnesení vlády ČR ze dne 8. února 2006 č. 126. Dostupné z WWW: <http://www.cizinci.cz/files/clanky/322/Usneseni_vlady_126-2006.pdf>.

Usnesením vlády ČR ze dne 23. července 2008 č. 979 byla koordinační role při realizaci koncepce integrace cizinců na území ČR převedena z Ministerstva práce a sociálních věcí na Ministerstvo vnitra.¹⁷

Koncepce integrace cizinců by ovšem nemohla fungovat bez zapojení dalších resortů, kterých se začlenění cizinců do české společnosti bezesporu dotýká. Jmenovitě se jedná o Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a také Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Každoroční vyhodnocení koncepce integrace cizinců je předkládáno vládě.

Koncepce integrace cizinců se snaží o co nejsnazší začlenění cizinců do české společnosti. K tomu je potřeba nejen snaha přizpůsobit se ze strany cizince, ale také potřeba vytvořit vhodné podmínky pro integraci na straně druhé.

Úkolem koncepce integrace cizinců je tedy vymezit a navrhnout integrační opatření, která povedou k snazšímu začlenění cizinců do společnosti. Pro správně navržené integrační opatření je nutné vymezit si cílovou skupinu, pro ČR jsou nejdůležitější ti cizinci, kteří na se na území ČR rozhodli pobývat dlouhodobě nebo trvale. Do aktualizované koncepce integrace cizinců zároveň spadají pouze občané, kteří nejsou členy Evropské unie, zúčastnit se nemohou ani žadatelé o azyl.

Aby byl integrační proces pro cizince co nejsnadnější, skládá se aktualizovaná koncepce integrace cizinců ze dvou hlavních bodů.

Tím prvním je snaha o odstranění znevýhodnění cizince po příchodu do ČR, kdy cizinec většinou plně neovládá místní jazyk, neorientuje se ve společnosti a na trhu práce a v nové zemi nikoho nezná.

Druhým bodem jsou integrační opatření, která mají usnadnit samotnou migraci, s čímž úzce souvisí například povolení k pobytu.

K začlenění cizinců do společnosti dochází na úrovni obce či kraje, v místě vykonávání pracovní činnosti nebo usídlení, proto je pro správnou funkčnost integrace nezbytné zapojit právě tyto místní orgány do další realizace.¹⁸

¹⁷ *Vláda ČR* [online]. 2008 [cit. 2011-04-24]. Usnesení vlády ČR ze dne 23. července 2008 č. 979. Dostupné z WWW: <[http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/C264BAE43C0A86D2C125748E00450FBE/\\$FILE/979%20uv080723.0979.pdf](http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/C264BAE43C0A86D2C125748E00450FBE/$FILE/979%20uv080723.0979.pdf)>.

¹⁸ *Cizinci v ČR* [online]. 26.1.2007 [cit. 2011-04-24]. Zpráva o realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2006 a návrh dalšího postupu. Dostupné z WWW: <<http://www.cizinci.cz/files/clanky/423/koncepce.pdf>>.

4.4 Nelegální migrace

Významnou a často problematickou součástí imigrace v České republice jsou nelegální imigranti. Dle různých odborných odhadů je v ČR cca 300 tisíc cizinců, kteří nemají příslušné povolení k pobytu. Mezi tyto cizince patří nejen migranti z asijských a východoevropských zemí, kteří porušují vízový režim a zůstávají v zemi i po vypršení platnosti víza, povolení pobytu nebo po neúspěšné žádosti o politický azyl, ale také část tvoří cizinci ze západních zemí, kteří mají povolený krátkodobý bezvízový styk, avšak v České republice žijí řadu let a v případě potřeby jednou za čas odcestují za hranice ČR.¹⁹

4.5 Zelené karty

„Zelená karta je povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání na území České republiky ve zvláštních případech.“²⁰ Zelené karty byly aktuálním projektem České republiky na podporu legální migrace. Dosavadní systém získávání zahraničních pracovníků má své nedostatky a obzvláště pro některé kategorie pracovníků není dostatečně flexibilní tak, aby mohl legálním způsobem okamžité potřeby potencionálních zaměstnavatelů pokrýt. Z důvodu těchto skutečností byl Ministerstvem průmyslu a obchodu ve spolupráci s Ministerstvem vnitra, Ministerstvem práce a sociálních věcí a dalšími resorty zpracován projekt Zelené karty – návrh parametrického modelu pro Českou republiku a následně schválen usnesením vlády České republiky ze dne 22. října 2007 č. 1174 o zjednodušení podmínek pro zaměstnávání kvalifikovaných zahraničních pracovníků. Je založen na maximálně možné otevřenosti vůči zahraničním zájemcům o zaměstnání se zachováním prvků ochrany bezpečnosti, veřejného pořádku a přísném postihu prohrěšků proti platnému právu a snah o obcházení nebo zneužívání stanovených pravidel. Zároveň má projekt umožnit zaměstnavatelům získat rychleji pracovní sílu z tzv. třetích zemí.²¹ Prioritně je tento model zaměřen na vysoce kvalifikované pracovníky s ukončeným

¹⁹ Donedávna platný režim bezvízového styku dovoloval občanům vybraných třetích zemí až tři měsíce pobývat v ČR bez nutnosti žádat o příslušné povolení k pobytu. Po odcestování za hranice státu byli tito cizinci oprávněni opět vstoupit na území ČR a dále pokračovat v bezvízovém pobytu. Počet podobných návratů nebyl omezen a proto v praxi zmíněnou strategii zneužívání bezvízového pobytu de facto v rámci zákona využívala celá řada cizinců z vyspělých zemí mimo EU.

²⁰ *Doma v ČR : Pracovní migrace* [online]. 01.01.2009 [cit. 2011-04-11]. Zelené karty. Dostupné z WWW: <<http://www.domavcr.cz/pracovni-migrace/zelene-karty>>.

²¹ SEZEMSKÝ, Jiří. *Mpsv.cz* [online]. 18.10.2007 [cit. 2011-03-04]. Materiály MPSV. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/4734/22102007.pdf>>.

vysokoškolským či nižším vzděláním, ale umožňuje získávat i nekvalifikované pracovníky. Posledně jmenovaným lze ale udělit zelenou kartu s platností jen dva roky a bez možnosti jejího prodloužení. Cílem projektu je plynulý nábor zahraničních odborníků a snížení administrativy na stranách cizince a zaměstnavatele. Zelená karta osvědčuje jejího držitele k výkonu zaměstnání a i k dlouhodobému pobytu na území České republiky. Zelená karta je určena pro cizince, občany z těchto zemí, které nejsou členy Evropské unie: Australské společenství, Černá Hora, Chorvatská republika, Japonsko, Kanada, Korejská republika, Nový Zéland, Republika Bosna a Hercegovina, Republika Makedonie, Spojené státy americké, Srbsko a Ukrajina. Na rozdíl od občanů zemí Evropské unie, Norska, Islandu, Lichtenštejnska, Švýcarska a jejich rodinných příslušníků, kteří pro práci v České republice nepotřebují ani povolení k zaměstnání, ani zelenou kartu.²²

4.6 Pracovní povolení pro cizince

Pokud cizinec není občanem žádné z výše uvedených zemí, ani se na něj nevztahuje některá z výjimek uvedených v § 98 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, je nutné si vyřídit pro práci v České republice povolení k zaměstnání. Podmínky zaměstnávání cizinců na území ČR upravuje zejména zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti v souladu s pracovněprávními vztahy, tj. obecnými vztahy mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, jež jsou zakotveny v zákoníku práce (zákon č. 65/1965 Sb.).

4.6.1 Postup zaměstnavatele

Dříve musel zaměstnavatel vlastnit povolení od úřadu práce v případě, že chtěl zaměstnat zahraničního pracovníka z jiného států mimo EU, ale tato povinnost již byla zrušena. Dle portálu MPSV může zaměstnavatel zaměstnávat cizince tehdy, pokud tento cizinec má:

- platné povolení k zaměstnání od úřadu práce podle místa výkonu práce
- platné vízum k pobytu za účelem zaměstnání, případně povolení ke krátkodobému nebo dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání
- písemně uzavřenou pracovní smlouvu na dobu, dohodu o pracovní činnosti nebo dohodu o provedení práce, a za předpokladu, že

²² BOUŠKOVÁ, Petra. *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2008 [cit. 2011-03-04]. Zelené karty pro cizince v České republice. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz#coje>.

zaměstnavatel přihlásil cizince k platbě dávek sociálního a zdravotního pojištění²³

Další povinností zaměstnavatele v případě přijetí uchazeče o zaměstnání je poskytnout mu stejné pracovní podmínky, které jsou obvyklé pro běžného občana ČR, zařazeného na stejné pracovní pozici.

4.6.2 *Postup zaměstnance*

Před příchodem na území ČR podává cizinec žádost o povolení k zaměstnání písemnou formou na příslušný úřad práce. Tuto žádost za něho může podat i zaměstnavatel, popřípadě jiný zplnomocněný zástupce, spolu s doložením písemné plné moci.

Dle portálu MPSV musí žádost o povolení k zaměstnání obsahovat:

- identifikační údaje cizince (tj. jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodné příjmení, státní občanství, rodné číslo nebo datum a místo narození, nebylo-li rodné číslo přiděleno, bydliště)
- adresu v zemi trvalého pobytu a adresu pro doručování zásilek
- číslo cestovního dokladu a název orgánu, který cestovní doklad vydal
- identifikační údaje budoucího zaměstnavatele (název, sídlo, identifikační číslo)
- druh práce
- místo výkonu práce a dobu, po kterou by mělo být zaměstnání vykonáváno
- případně další údaje nezbytné pro výkon zaměstnání²⁴

Rozhodujícím kritériem pro udělení pracovního povolení je aktuální situace na trhu práce. Toto povolení cizinci vydá příslušný ÚP v místě výkonu zaměstnání.

S platným povolením k zaměstnání a vízem k pobytu za účelem zaměstnání může cizinec na území ČR legálně pracovat.

²³ BOUŠKOVÁ, Petra. *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2010 [cit. 2010-02-25]. Postup zaměstnavatele. Dostupné z WWW:

<http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zz_zamest_cizincu/zz_ziskavani>.

²⁴ BOUŠKOVÁ, Petra. *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2010 [cit. 2010-02-25]. Postup cizince. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zz_zamest_cizincu/zz_zamest_ciz>.

5 Projekt „Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“

5.1 Seznámení s projektem

Projekt „Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ byl v České republice zahájen dne 28. července 2003 a je pro ČR důležitý hned z několika důvodů. Příliv migrace do České republiky může mít za následek pozitivní ovlivnění několika proměnných, jako je nepříznivý demografický vývoj české populace, který může v některých regionech a profesích vést k nedostatku pracovních sil, v roce 2030 by podle analýzy provedené MPSV mělo na pracovním trhu chybět přibližně 420 000 osob, proto je migrace ze zahraničí jednou z cest, jak tento stav alespoň trochu zmírnit.²⁵ Migrace tedy dále vede ke zvýšení počtu obyvatel ČR a právě tento projekt pomáhá díky umožnění vstupu legálním přistěhovalcům k usnadnění boje proti nelegální migraci. Projekt tohoto typu byl také potřeba z důvodu rostoucí konkurence ostatních států právě v této oblasti.²⁶

Zadavatelem projektu bylo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, autorem potom Mezinárodní organizace pro migraci Praha (IOM).²⁷ Partnerem projektu byla na základě požadavku MPSV IOM Praha a mise IOM v daných zemích, starající se o informační kampaň k pilotnímu projektu. Na projektu se rovněž podílely Ministerstvo zahraničních věcí ČR a Ministerstvo vnitra.

Hlavním záměrem pilotního projektu bylo přivést vzdělané a kvalifikované zahraniční odborníky do České republiky, kteří se i se svými rodinami začlení do české společnosti.

Projekt byl prvním krokem k formování pro aktivní migrační politiky ČR a jeho dosažené výsledky a zkušenosti pomohly k případným návrhům legislativních změn. Stal se podkladem pro další projekt s názvem „zelené karty“, fungujícího od roku 2007.

Prvním krokem k uskutečnění projektu bylo usnesení vlády z ČR č. 975 z 26. září 2001 o principech a postupu realizace uvedeného pilotního projektu. Na základě této koncepce byl zpracován podrobný návrh, který vláda schválila svým usnesením

²⁵ DANIEL, Milan. *Legální migrace - otevřená šance* [online]. c2003-2011 [cit. 2011-04-06]. Ze země vína do země piva. Dostupné z WWW: <<http://imigrace.mpsv.cz/index.php?lang=cz&article=media&mm=4020>>.

²⁶ SCHROTH, Jan. *Migrace online : E-knihovna* [online]. 31.07.2003 [cit. 2011-04-06]. Projekty. Dostupné z WWW: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955429!>>.

²⁷ IOM – International Organization for Migration

č. 720 o necelý rok později, 10. července 2002.²⁸ Po celou dobu chodu pilotního projektu docházelo k legislativním úpravám schválených vládou, zakotvených v několika usneseních.²⁹ Projekt měl být původně spuštěn již 1. ledna 2003, ale z důvodu finančních problémů se start posunul až na 28. července 2003 v České republice a na 1. září 2003 v cílových zemích (Chorvatsko, Bulharsko, Kazachstán). Délka projektu v pilotní fázi byla stanovena na pět let, tj. do roku 2008.³⁰

5.2 Co pilotní projekt nabízí účastníkům

Pilotní projekt nabízel možnost požádat o povolení k udělení trvalého pobytu již po dvou a půl letech (do ledna roku 2006 po deseti letech, dnes po pěti letech), jak pro účastníky projektu, tak pro jejich rodinné příslušníky. Pro novou kategorii (vysoce kvalifikované účastníky projektu), vzniklou v červenci 2007, byla tato lhůta z důvodu vyšší kvalifikovanosti zkrácena tak, že účastníci projektu mohli o povolení k trvalému pobytu žádat již po 1,5 roce.³¹

Pro případ, že účastník projektu ztratí zaměstnání z důvodů na jeho vůli nezávislých, projekt předpokládal měsíční ochrannou lhůtu k získání nového odpovídajícího zaměstnání a povolení k zaměstnání. MPSV a Cizinecká a pohraniční policie ČR v této souvislosti dohodly postup praktické realizace odpovídajících ustanovení pilotního projektu schválených usnesením č. 720/02. V případě, že účastník ztratí zaměstnání z důvodů na jeho vůli nezávislých, ohlásí to administrativní pracoviště MPSV místně příslušnému oddělení cizinecké policie, která na 30 dní přeruší řízení o zrušení platnosti víza podle § 34 odst. 1 písm. b) zákona č.326/199 Sb.

Délka této lhůty byla v roce 2007 prodloužena ze stávajících 30 dnů na 45 dnů a trvá po dobu jednoho roku účasti v projektu.

V průběhu dalších let se účastníkům projektu rozšířila ochranná lhůta i na další možné případy ztráty zaměstnání, kromě ukončení pracovního poměru dle zákona č.262/2006 Sb., zákoník práce, § 52 odst. 1 písm. g). Tato nově vzniklá možnost účastníkům projektu umožňovala opustit pracovní místo, které jim nevyhovovalo nebo

²⁸ SCHROTH, Jan. *Migrace online : E-knihovna* [online]. 31.07.2003 [cit. 2011-04-06]. Projekty. Dostupné z WWW: <[http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955429!](http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955429!>)>.

²⁹ V pilotní fázi projekt vycházel z usnesení vlády ČR č. 975 z 26. září 2001, č.720 z 10.července 2002, č.340 ze 14.dubna 2004, č.394 ze 6.dubna 2005, č. 1377 z 26.října 2005, č. 431 z 19.dubna 2006 a č. 538 z 23.května 2007.

³⁰ SCHROTH, Jan. *Migrace online : E-knihovna* [online]. 31.07.2003 [cit. 2011-04-06]. Projekty. Dostupné z WWW: <[http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955429!](http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955429!>)>.

³¹ *Legální migrace : otevřená šance* [online]. c2003-2011 [cit. 2011-04-06]. Přihlášení do projektu. Dostupné z WWW: <[http://imigrace.mpsv.cz/?lang=cz&article=online](http://imigrace.mpsv.cz/?lang=cz&article=online>)>.

zcela neodpovídalo jejich kvalifikaci a ve výše stanovené časové lhůtě si mohli najít zaměstnání nové, více vyhovující jejich požadavkům.

Tato ochranná lhůta byla účastníky nejvíce využívána v posledním projektovém roce, převážně právě z důvodu nevyhovujícího pracovního místa. Ochranná lhůta využitelná v prvním projektovém roce, tj. když účastník ztrácí pracovní místo nezávisle na jeho vůli, se v praxi příliš neuplatnila.³²

5.3 Podmínky přihlášení do pilotního projektu

Podmínek pro přihlášení do pilotního projektu výběr zahraničních kvalifikovaných pracovníků bylo několik. První z nich je občanství jedné z cílových zemí nebo příslušnost k jedné skupině oprávněných osob. Další podmínkou je povolení k zaměstnání, přičemž účastník projektu byl povinen si uvedené povolení k zaměstnání a také vízum získat sám, česká strana zároveň nehradila cestu do země, ani mu neplatila ubytování. Potřebným vízem je myšleno vízum k pobytu nad 90 dní za účelem zaměstnání, druhou variantou je pak povolení k dlouhodobému pobytu vydané za stejným účelem.

Pro přihlášení do projektu byla také nutná minimálně šestiměsíční pracovní praxe, výjimku tvoří absolventi českých středních a vysokých škol. Pro přijetí do kategorie kvalifikovaných zahraničních pracovníků bylo nutné středoškolské vzdělání ukončené maturitní zkouškou, pro kategorii vysoce kvalifikovaných pracovníků pak ukončené vysokoškolské vzdělání a současné zaměstnání v České republice na pozici toto vzdělání vyžadující a odpovídající kvalifikace účastníka.

Posledním kritériem pro přihlášení bylo dostatečné bodové ohodnocení v počítačové výběrové proceduře, kdy spodní hranici pro úspěšné přihlášení tvořil zisk 25 bodů z 66 maximálně možných. Důležitou úlohu v preferenční proceduře hrály faktory jako dosažené vzdělání, pracovní zkušenosti, věk účastníka, jazykové znalosti, zkušenosti se životem v ČR a rodinná situace účastníka, reflektující míru jeho adaptability.³³

³² Legální migrace - otevřená šance [online]. 2010 [cit. 2010-03-17]. Legislativa. Dostupné z WWW: <http://imigracecz.org/download/vladniusneseni2004_cz.doc>.

³³ Legální migrace : otevřená šance [online]. c2003-2011 [cit. 2011-04-06]. Podmínky vstupu. Dostupné z WWW: <<http://www.imigracecz.org/?lang=cz&article=project-conditions>>.

Tabulka kritérií pro výpočet bodového hodnocení

KRITÉRIUM	MOŽNÉ MAX.	VÝPOČET BODOVÉHO HODNOCENÍ
	NUTNÉ MIN.	
pracovní poměr	12	• během prvního roku ode dne platnosti povolení k zaměstnání, se kterým uchazeč podává přihlášku do projektu, se přidělí <u>1 bod</u> za každé dva měsíce trvání platnosti povolení k zaměstnání • během druhého roku ode dne platnosti povolení k zaměstnání, se kterým uchazeč podává přihlášku do projektu, se přidělí <u>1 bod</u> za každých šest měsíců trvání platnosti povolení k zaměstnání • během třetího roku a dalších let ode dne platnosti povolení k zaměstnání, se kterým uchazeč podává přihlášku do projektu, se přidělí <u>1 bod</u> za každých dvanáct měsíců trvání platnosti povolení k zaměstnání
	3	
pracovní zkušenost	6	• <u>1 bod</u> za každých šest měsíců trvání libovolného absolvovaného pracovního poměru na plný úvazek předcházejícího dne platnosti povolení k zaměstnání, se kterým uchazeč podává přihlášku do projektu • * minimální pracovní zkušenost se nevyžaduje u absolventů vysokých škol
	1*	
dosažené vzdělání	15	• <u>2 body</u> za dokončené střední odborné vzdělání • <u>2 body</u> za dokončené úplné střední vzdělání • <u>2 body</u> za dokončené úplné střední odborné vzdělání • <u>2 body</u> za dokončené vyšší odborné vzdělání • <u>3 body</u> za dokončený vysokoškolský bakalářský studijní program • <u>4 body</u> za dokončený vysokoškolský magisterský studijní program • <u>4 body</u> za absolvovaný doktorský studijní program
	2	
věk	8	• <u>4 body</u> do 23 let věku, <u>8 bodů</u> od 23 do 35 let věku a pak za každý rok o <u>jeden bod méně</u>
předchozí zkušenost se životem v ČR	6	• <u>1 bod</u> za každých doložených 6 měsíců nepřetržitě strávených v ČR před vybráním ve výběrové proceduře
jazyková znalost	9	• <u>6 bodů</u> za oficiální dokument dokládající znalost českého nebo slovenského jazyka • <u>3 body</u> za oficiální dokument dokládající znalost anglického, francouzského nebo německého jazyka
hodnocení rodiny	10	• <u>až 6 bodů</u> za ohodnocení manžela/manželky podle vzorce 6 *PB/56, kde PB je počet bodů, který manžel/manželka získal/a podle standardním výpočtem se zohledněním ostatních kritérií výběrových kritérií (<i>pracovní poměr, pracovní zkušenost, dosažené vzdělání, věk, předchozí zkušenost se životem v ČR a jazyková znalost</i>) maximálně 56 bodů • <u>2 body</u> za každé uchazečovo nezletilé nebo zletilé nezaopatřené dítě, nejvíce však <u>6 bodů</u>.

Zdroj dat: Odbor migrace a integrace cizinců MPSV ČR³⁴

³⁴ *Legální migrace : otevřená šance* [online]. c2003-2011 [cit. 2011-04-06]. Bodový systém. Dostupné z WWW: <<http://www.imigracecz.org/index.php?lang=cz&article=project-points>>.

Účastníci pilotního projektu byli povinni dokládat své přihlášky spolu s řadou originálních dokumentů, jako jsou cestovní pas, vízum, pracovní povolení, doklady o ukončeném vzdělání, certifikáty o absolvování jazykových zkoušek, doklady o dosavadní pracovní praxi, předchozím pobytu v ČR a o dokumenty z matričního úřadu. Pravost a správnost předložených matričních dokumentů se prověřovala v zemích původu účastníků projektu. Ti, kteří se pokusili nastavený systém kontrol zneužít, byli sankčně potrestáni. Při zjištění nepravdivých tvrzení, jež vedly k neoprávněnému bodovému zisku, popřípadě udávaná fakta uchazeči doložili nepravým dokumentem, byli tito z projektu vyloučeni a po dobu pěti let se do projektu nesměli vrátit. Stejně tak byl každý uchazeč povinen nahlásit změny ve skutečnostech vedoucích ke snížení bodového hodnocení.³⁵

5.4 Přihlášení a průběh účasti v projektu

Pro přihlášení do projektu se velice osvědčilo přihlašování systémem on-line, proto bylo dnem 1. ledna 2006 přihlášení možné pouze on-line systémem na webových stránkách projektu www.imigrace.org. Ukázalo se, že takto byl proces výběru nejvíce objektivní.

Úspěšní kandidáti byli každý měsíc vybíráni technikou specializované počítačové aplikace, počet přijatých kandidátů se stanovil podílem z vládou schváleného celkového počtu kandidátů na jeden projektový rok.³⁶

Vybraní kandidáti pak dokládali některé originály dokumentů, požadovaných specializovaným pracovištěm MPSV, které pak tyto dokumenty dále zasílalo do země původu kandidáta k verifikaci. Ověřování dokumentů bylo v České republice prováděno zastupitelskými úřady ČR, v zahraničí pak (v Bělorusku a na Ukrajině) misí Mezinárodní organizace pro migrace (mise IOM).

V den vybraní do projektu účastníci vstupovali do 2,5letého nebo 1,5letého zkušebního období³⁷, na jehož konci účastník obdržel doporučení k udělení povolení

³⁵ *Legální migrace : otevřená šance* [online]. c2003-2011 [cit. 2011-04-06]. Přihlášení do projektu. Dostupné z WWW: <<http://imigrace.mpsv.cz/?lang=cz&article=online>>.

³⁶ Projektovým rokem je myšleno období od začátku července do konce června následujícího roku.

³⁷ Délka zkušebního období je dána zařazením účastníka buď do kategorie „kvalifikovaných zahraničních pracovníků“, kdy je lhůta stanovena na 2,5 roku, nebo do kategorie „vysoce kvalifikovaných pracovníků“, kdy je tato lhůta zkrácena na 1,5 roku.

k trvalému pobytu. Toto doporučení bylo vydáváno na základě posouzení míry integrace účastníka.³⁸

Posouzení míry integrace účastníků pilotního projektu se provádělo po uplynutí dvou let (nebo jednoho roku u kategorie „vysoce kvalifikovaných pracovníků“) od zařazení účastníků do pilotního projektu. MPSV například oslovovalo zaměstnavatele účastníků projektu a představitele vzdělávacích institucí, které navštěvovali jejich děti, aby se přesvědčili, že se účastníci skutečně a v co největší míře integrovali i se svými rodinami do české společnosti a naplňují tak poslání projektu. Posouzená míra integrace byla bodově hodnocena.

Metodika posouzení míry integrace byla použita poprvé až v roce 2006 a celkově vypovídá o úspěšném zařazení účastníků pilotního projektu do české společnosti. Byla znatelná tendence postupu účastníků na kvalifikovanější a odpovědnější pracovní pozici, což bylo převážně ovlivněno absolvováním školení a kurzů.³⁹ Děti účastníků navštěvující české školy zvládali školní docházku bez výchovných problémů.

Na základě úspěšného hodnocení posouzení míry integrace a po uplynutí zkušební doby v projektu (2,5leté nebo 1,5leté), vydalo MPSV doporučení k udělení povolení k trvalému pobytu pro účastníky projektu a jejich nejbližší rodinné příslušníky (manželé, manželky, děti).⁴⁰

První dvou a půlletá lhůta uběhla v květnu roku 2006, kdy MPSV zaslalo orgánu, rozhodujícímu na základě zmocnění zákona č. 326/1999 Sb.⁴¹ doporučení k udělení trvalého pobytu pro první „absolventy“ pilotního projektu. K 1. 4. 2008 bylo uděleno 221 povolení k trvalému pobytu.

5.5 Náklady na pilotní projekt

Celkové náklady na chod pětiletého pilotního projektu, tj. od roku 2003 do 1. 5. 2008, činily 30 112 672,- Kč, v přepočtu na jednoho účastníka projektu tato částka činí 29 094,- Kč. Dle usnesení vlády ČR č. 975/2001 ale byla možná částka k čerpání

³⁸ Imigrace.mpsv.cz [online]. 2003 [cit. 2011-04-06]. Zpráva o realizaci projektu v roce 2003. Dostupné z WWW: <http://imigrace.mpsv.cz/download/final_report_2003.pdf>.

³⁹ Posouzení míry integrace z 1.6.2008, které bylo provedeno u 143 účastníků pilotního projektu, 50 % účastníků postoupilo na lepší pracovní pozici, 19 % osob si zvýšilo kvalifikaci formou školení a kurzů, 31 % absolvovalo kurzy českého jazyka.

⁴⁰ Refernet.cz [online]. leden 2009 [cit. 2011-04-06]. Další vzdělávání ve světě migrujícího trhu práce. Dostupné z WWW: <http://www.refernet.cz/dokumenty/Sbornik_AIVD_UJAK_2009.pdf>.

⁴¹ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

stanovena na 90,9 milionů korun, je tedy zřejmé, že náklady MPSV na pilotní projekt jsou pouze třetinové, než stanovil vládou schválený limit rozpočtu.

Náklady na pilotní projekt lze vymežit takto:

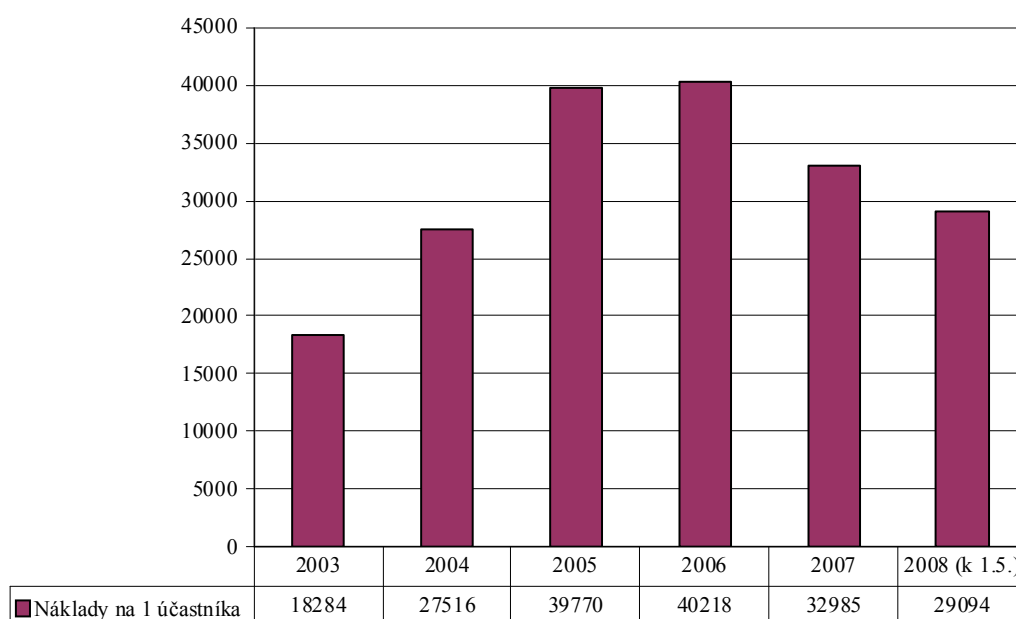
- Náklady na informační kampaň o projektu prováděné v zahraničí v cílových zemích projektu, uskutečňované neziskovou organizací IOM.
- Náklady na informační kampaň o projektu v České republice, kdy hlavním bodem bylo oslovení potenciálních účastníků projektu a seznámit s projektem laickou veřejnost, zaměstnavatele, odbornou veřejnost a budoucí policy makers v ČR. I tato informační kampaň byla vedena týmem IOM.
- Náklady na IT nástroje projektu, kdy bylo důležité sestavit webové stránky v cizích jazycích, vytvořit přihlášku do projektu on-line, vytvořit specializovanou databázi k potřebám projektu a zpřístupnit burzu volných míst pro cizince na www.praceprocizince.cz.⁴²
- Na nákladech na projekt se také podílela verifikace vybraných dokladů účastníků projektu v Bělorusku a na Ukrajině, zajišťovaná opět týmem IOMu.

Všechny vyjmenované formy nákladů jsou iniciačního charakteru, proto by se jejich výše měla pohybovat souměrně s potřebou rozšíření informací o projektu, s čímž úzce souvisí postupné přibírání dalších zemí do tohoto projektu. Nejvyšší náklady projekt vykazoval v roce 2006, kdy bylo do projektu přibráno nejvíce zemí. Konkrétní vývoj nákladů po dobu trvání pilotního projektu je zaznamenán v grafu níže.⁴³

⁴² Je součástí integrovaného portálu MPSV, kde si cizinci mohou prohlížet aktuální nabídku volných pracovních pozic a zároveň potenciální zaměstnavatelé si zde mohou procházet nabídku registrovaných zájemců o práci.

⁴³ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

Vývoj nákladů na jednoho účastníka projektu (k 1. 5. 2008)

Zdroj dat: Odbor migrace a integrace cizinců MPSV ČR⁴⁴

5.6 Administrativní zajištění pilotního projektu

Chod pilotního projektu zajišťovalo na MPSV oddělení migrace, které bylo od května roku 2008 součástí odboru migrace a integrace cizinců. Jeho hlavní náplní bylo zajištění koncepční a administrativní činnosti. Odbor administrativy ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí zajišťovalo pět pracovníků v těchto pracovních zařazeních: koordinátorka projektu, administrativní asistentka a tři administrativní pracovníci.

Samotný projekt si již od počátku odlišoval od obvyklých projektů, jejichž pravidla a normy jsou jasně dány před samotnou realizací. Procesy řízení, formy spolupráce a pracovní postupy byly vybudovány postupně od zahájení projektu v polovině roku 2003. Ke konsolidaci mechanismu plné funkčnosti projektu došlo až v průběhu let 2006–2007 implementací informačního systému projektu a IT služeb s ním spojených. Zároveň se prohloubilo a zdokonalilo organizační know-how realizátorů projektu. Tato vylepšení se projevila zvýšením počtu účastníků projektu.

⁴⁴ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

Na počátku roku 2002 byla vytvořena Komise MPSV pro cizince⁴⁵, která byla důležitá převážně při přípravě a v prvních letech realizace pilotního projektu. Jednalo se o debatní fórum, jež optimalizovalo řešení nastavení projektu, projednávalo jeho podobu a hodnotilo první výsledky.⁴⁶

5.7 Technické zajištění pilotního projektu

Všichni účastníci pilotního projektu byli evidováni v databázi⁴⁷, v níž jsou zaznamenána data o žadatelích o účast, vybraných účastnících a jejich rodinných příslušnících.⁴⁸

Tato databáze byla automaticky plněna daty z on-line přihlášek, vyplněných a odeslaných potencionálními účastníky projektu. Z důvodu zvýšených kapacitních nároků byla v roce 2007 databáze strukturálně předělána a on-line přihláška v české jazykové mutaci byla nově upgradována o anglické vysvětlivky pro ještě snadnější komunikaci s cizinci, jejichž znalosti českého jazyka nejsou na dostatečné úrovni.

Důležitou informační roli sehrál webový portál pilotního projektu www.imigrace.org, jež byl vyvíjen od počátku projektu s cílem vytvořit co nejpřehlednější a uživatelsky nejpřijatelnější podobu. Základní informace jsou přístupné ve všech jazycích zaměřených cílových zemí, kompletní verze stránek jsou k dispozici v češtině, angličtině, ruštině a ukrajinštině.

Úkolem portálu je detailně informovat stávající a i potencionální účastníky o veškerých náležitostech spojených s chodem pilotního projektu.⁴⁹ Vysoká návštěvnost stránek v posledních letech reflektuje zvýšený zájem o projekt a portál se jeví jako vhodný nástroj pro aktivní imigrační politiku České republiky.

Reakcí na zvýšenou nabídku a poptávku volných pracovních pozic vhodných pro cizince bylo spuštění internetové aplikace www.praceprocizince.cz.⁵⁰ Aplikace je účinným nástrojem k hledání zaměstnání, obrovský zájem byl zaznamenán ze strany

⁴⁵ Tato komise vznikla jako poradní orgán ministra pro oblast aktivního řízení pracovní migrace a byla schválena v souladu s usnesením vlády České republiky č. 975 ze dne 26. září 2001 o zásadách a principech realizace Pilotního projektu pro aktivní získávání kvalifikované zahraniční pracovní síly.

⁴⁶ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

⁴⁷ O zřízení této databáze rozhodlo usnesení vlády č. 975/2001.

⁴⁸ Samozřejmostí pro práci s daty je dodržování zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁹ Jedná se například o možnosti zaměstnání v ČR, o nezbytných podmínkách pro získání legálního pobytu, o náležitostech pro přijetí a setrvání v projektu, osobní příběhy úspěšných účastníků projektu, jakož i varovné příběhy o rizicích nelegální migrace.

⁵⁰ První verze aplikace vznikla v roce 2004.

potencionálních zaměstnanců, ze strany zaměstnavatelů lze pozorovat zájem trvale nízký i přes cílenou informační kampaň.

Spuštěním nové verze aplikace v roce 2006 došlo k jejímu převedení na Integrovaný portál MPSV. V současnosti databáze obsahuje informace ze všech úřadů práce České republiky.

Uchazeči o zaměstnání mohou po řádné registraci vložit do databáze svůj životopis, popřípadě procházet nabídku inzerovaných volných míst. Zaměstnavatelé po zaregistrování firmy zde mohou vkládat své pracovní nabídky a vybírat potencionální zaměstnance dle vložených životopisů. Implementací této aplikace na portál Ministerstva práce a sociálních věcí došlo nejen ke zlepšení funkčnosti a návštěvnosti, ale i ke komplexní integraci veškerých informací, podmínek a pravidel pro legální migraci na jeden webový portál, jež představuje neocenitelnou službu pro cizince z hlediska přehlednosti a ucelenosti.⁵¹

5.8 Odborná podpora při realizaci projektu

Velký vliv na podobu českého pilotního projektu měl migrační systém kanadské provincie Québec a proto byl s odborníky z Kanady již před vlastním spuštěním s nimi konzultován. V průběhu realizace projektu Ministerstvo práce a sociálních věcí projevilo zájem o zjištění důvodů, za jakými cizinci ze třetích zemí přijíždějí do České republiky pracovat, zda-li se chtějí usadit v republice dlouhodoběji či trvale. Tohoto výzkumu pro MPSV se zhostil v letech 2006–2007 Sociologický ústav Akademie věd ČR. Využití kombinace kvalitativního a kvantitativního přístupu zajišťuje relevantnost dat, správný výběr a dostatečný počet respondentů zaručuje spolehlivost provedeného výzkumu.

Výsledky týmu odborníků ukázaly, že větší polovina cizinců zaměstnaných v České republice zastává nižší nekvalifikované práce, prakticky ve všech profesích převládají muži, ženy pak jsou zastoupeny ve službách a v prodeji. V dělnických a nekvalifikovaných profesích pracovalo před příchodem do ČR skoro polovina cizinců, určitá část zde začala pracovat bez jakýchkoliv předchozích pracovních zkušeností. Odborníci s vysokou kvalifikací zastávali stejné pracovní posty v zemích původu

⁵¹ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

i v ČR, čímž se potvrdilo, že nejsou velké nesoulady mezi vykonávanou prací a dosaženým vzděláním.

I přesto, že velký počet dotázaných respondentů uvedl, že nevidí na svém pracovním postu možnosti kariérního postupu (40 % dotázaných), jsou do velké míry rozhodnutí i po pětiletém období nadále žít a pracovat v České republice se stejným primárním cílem s jakým přijížděli - vydělat peníze.⁵²

Závěrečné výsledky tohoto výzkumu potvrdily, že cizinci s pracovním povolením v ČR migrují za účelem vyšších výdělků a vlivy na jejich volbu mezi migrací dočasnou nebo trvalou jsou rodinné vztahy a možnost kariérního růstu.⁵³

5.9 Informační kampaň pilotního projektu

Informační kampaň je nezbytným nástrojem pro prosazování aktivní migrační politiky, proto byla na smluvním základě v rámci veřejné zakázky na období trvání pilotní fáze projektu oslovena Mezinárodní organizace pro migraci (IOM), která kampaň zajišťovala v souladu s usneseními vlády ČR z let 2001–2008.

Na realizaci kampaně bylo v období let 2003–2007 celkem vynaloženo 25 571 299,- Kč, kdy podstatnější část připadla na kampaň zahraniční.⁵⁴

V České republice byla informační kampaň zajišťována pražskou misí IOM, v zahraničí pak místní misí IOM, která má díky svému statusu mezivládní organizace respektované postavení u státních organizací v cílových zemích.

Hlavním bodem kampaně v cílových zemích bylo informovat potenciální účastníky o výhodách projektu, jakožto nástroje legální migrační politiky a pokusit se je motivovat ke vstupu do výběrové procedury pilotního projektu. V České republice bylo úkolem pražské mise IOMu seznámit s projektem hlavně potenciální zaměstnavatele, odbornou a laickou veřejnost a informovat je o rostoucí potřebě kvalifikovaných zahraničních pracovníků na českém trhu práce.

Informační kampaň měla k dispozici hned několik nástrojů, kterými může oslovit budoucí účastníky projektu. Mezi ty nejefektivnější patřily dle mého názoru informační linky IOMu, protože reagují na konkrétní dotazy zájemců, informují například o podmínkách vstupu do projektu, o projektu jako takovém a o možnostech

⁵² Uchazečky, jež projevují svou vůli natrvalo zůstat v České republice jsou Ukrajinky, středoškolačky s maturitou, ve věku buď 15-29 let nebo starší 40 let, které mají v ČR partnery.

⁵³ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

⁵⁴ Na zahraniční kampaň bylo vynaloženo 16 008 020,- Kč, na kampaň v ČR pak 9 563 279,- Kč

hledání práce v České republice. Tyto linky byly zřízeny v září roku 2004 ve všech cílových zemích projektu a jejich provoz závisel na intenzitě celé informační kampaně.⁵⁵

Nejvyšší počet volajících byl zaznamenán vždy na počátku vzniku informační kampaně v dané cílové zemi, nejčastější dotazy se týkaly problematiky možnosti získání pracovního místa v ČR a administrativních procedur s tím spojených.

Průzkumy infolinek ukázaly, že typickým volajícím byl svobodný, či ženatý, vysokoškolsky vzdělaný muž s jedním dítětem, ve věku 23 – 35 let. Nejvíce volajících bylo dlouhodobě zaznamenáno v Srbsku, Ukrajině, Makedonii a Rusku. Celkový počet volajících se ve všech cílových zemích, od září roku 2004 do konce roku 2007, vyšplhal na 27 355 osob a prostřednictvím elektronické pošty nebo dotazů vznesených přímo v kancelářích IOM Praha a kancelářích IOM v cílových zemích, bylo zodpovězeno na dalších téměř 2500 dotazů.

Další významnou aktivitou v oblasti informační kampaně, v České republice i v zahraničí, byla výroba a distribuce tištěných informačních letáků. Jednalo se převážně o letáky⁵⁶, plakáty, samolepky, kartičky, informační desky, na Ukrajině se k nim přidaly i propagační letáčky, umístěné v prostředcích veřejné dopravy a světelné reklamní panely, tzv. city-light.

O distribuci se starají hlavně pobočky IOMu a jejich partnerské nevládní neziskové organizace, dále na ní nesou svůj podíl také úřady práce, univerzity, střední školy, autobusové společnosti a v neposlední řadě cizinecká policie. Celkem se v ČR a v zahraničí vytisklo a distribuovalo 671 580 kusů tištěných informačních materiálů.

Nedílnou součástí moderní doby je zcela určitě film, který dokáže oslovit nejširší veřejnost. Již v roce 2004 byl natočen dvacetiminutový televizní pořad v koprodukcí České televize, zabývající se pilotním projektem, s názvem „Program pro přežití“. Pořad byl v rámci informační kampaně hojně využíván při besedách a seminářích.

Pro potřebu dostat problematiku migrace do podvědomí širší veřejnosti a hlavně školáků, byl v roce 2007 natočen film právě o pracovní migraci s názvem „Doma tady a teď“. Natočení dokumentárního, 26minutového filmu iniciovalo MPSV. Pro cizince byl pro změnu natočen krátký, edukativní film „Imigrace.cz“, obsahující rady,

⁵⁵ Pokud je informační kampaň z nějakých důvodů utlumena, je ukončen i provoz informačních linek.

⁵⁶ V prvních letech se používal šestistránkový leták s podrobnými informacemi, přeložený do všech jazyků cílových zemí, postupně se ale přecházelo na kratší podobu letáku se základními informacemi, kde bylo odkazováno na další možné zdroje informací (webové stránky projektu, infolinky).

informace a kontakty. Na vzniku obou filmů se podílela Mezinárodní organizace pro migraci.

Velice důležitou úlohu při každé informační kampani hraje aktivní práce s médii, proto byly po celou dobu jejího trvání poskytovány relevantní informace o pilotním projektu a o problematice migrace vůbec. V českých médiích bylo o projektu zaznamenáno přes pět set výstupů, ať již v podobě tematických příloh v tisku, rozhlasových a televizních reportáží nebo placené inzerce v tištěných periodikách a elektronických médiích. Veškeré informace byly médiím podávány po dohodě s MPSV.

V zahraničí o projektu informovala některá celosvětově uznávaná média jako jsou BBC nebo CNN, osvědčily se zde rozhlasové⁵⁷ a televizní spoty⁵⁸ a s úspěchem se setkala také bannerová inzerce.⁵⁹

Nejvíce výstupů a pozitivních reakcí bylo zaznamenáno v prvních letech realizace projektu, v posledních dvou letech ale tato tendence stagnovala.⁶⁰

Mezi vhodné a přínosné nástroje informační kampaně také bezesporu patřily semináře, veřejné debaty a kulaté stoly. V ČR se jich konalo celkem 54 a byly zaměřeny především na informovanost zaměstnavatelů, zástupců veřejné správy, studentů, neziskových organizací pracujících s cizinci i cizinců samotných.

V zahraničí, během let 2006 a 2007, zorganizovala IOM ve spolupráci s MPSV semináře v Kyjevě, Ternopolu a Užgorodu a jednu veřejnou debatu v Mukačevu. Tematicky se semináře týkaly problematiky migrační politiky ČR, legální a nelegální migrace a seznamovaly s projektem. Kromě seminářů proběhlo jak v České republice, tak i v zahraničí 13 tiskových konferencí, které se těšily vysokému zájmu médií.

Pro začlenění do širšího celosvětového povědomí o aktivní migrační politice ČR se uskutečnily dva workshopy s předními zahraničními odborníky na migraci ze zemí Velké Británie, Austrálie, Nového Zélandu, Kanady a Německa, jež se konaly v Praze.

Zároveň byl projekt prezentován na výročním zasedání Mezinárodní organizace práce (ILO), na zasedání Znalostního ekonomického fóra Světové banky v Praze a na zasedání pracovní skupiny Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD).

Projektem se zabývali autoři v jedné z kapitol publikace Handbook on Labour Migration, vydané OBSE, ILO a IOM v roce 2006, v publikaci Handbook on

⁵⁷ především v Rusku, Makedonii, Srbsku a Bosně a Hercegovině

⁵⁸ především v Moldávii

⁵⁹ především v Bělorusku a na Ukrajině

⁶⁰ V roce 2003 bylo zaznamenáno 147 mediálních výstupů, v roce 2007 již jen 71 výstupů.

Integration 2007 Evropské komise a opakovaně byl zmiňován na fórech jako Vienna Migration Group, Caucasus Cluster Meeting, ARGO konference v Budapešti a na mezinárodní konferenci o pracovní migraci ve Vilniusu.

Tak jako se Česká republika inspirovala quebeckým modelem odborníků na migraci z Kanady, některé země v rámci mise IOM, projevíly zájem o možnou realizaci stejného modelu projektu pro aktivní migrační politiky ve svých zemích.

Pro oslovení partnerů v České republice proběhly konzulární porady evropských zemí pořádané Ministerstvem zahraničí ČR, na nichž byli jejich účastníci v průběhu projektu seznamováni s jeho realizací. Pro snadnou realizaci pilotního projektu byl kladen důraz na prezentaci informací a novinek o chodu projektu oblastním ředitelům cizinecké a pohraniční policie a taktéž ředitelům úřadů práce.⁶¹

5.10 Struktura a počty účastníků pilotního projektu

5.10.1 Účastníci pilotního projektu

Občané cílových zemí:

- Na počátku projektu do něj dne 28. července 2003 vstoupili občané cílových zemí z Bulharska, Chorvatska a Kazachstánu.
- 1. října 2004 přistoupili účastníci z Běloruska a Moldavska.
- 1. července 2005 se projekt rozrostl o účastníky z Kanady, Srbska a Černé Hory.
- Obávaný byl vstup Ukrajiny (1. ledna 2006)
- 1. července 2006 se k projektu přidali účastníci z Bosny a Hercegoviny, Makedonie a Ruské federace
- Jako poslední k projektu přistoupila Indie

Další oprávněné skupiny osob:

- Absolventi českých středních škol, pocházející z jakékoliv země původu, kteří řádně ukončili své studium po roce 2000.
- Absolventi českých vysokých škol, pocházející z jakékoliv země původu, kteří řádně ukončili své studium po roce 1995.⁶²

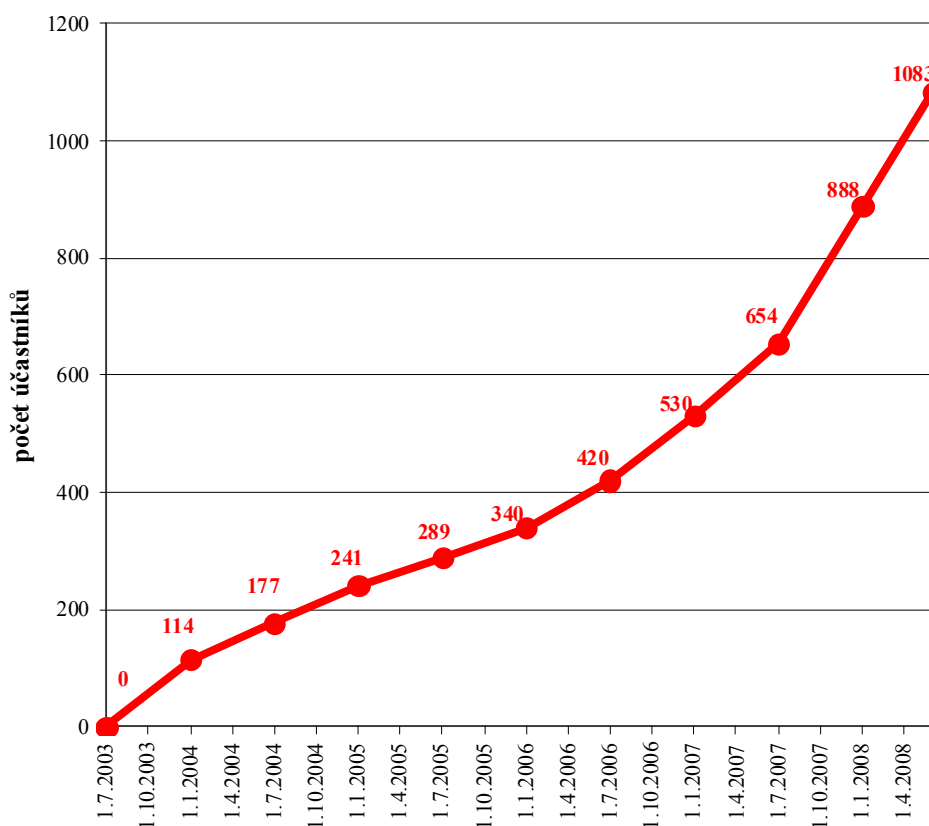
⁶¹ Iom.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výsledky informační kampaně. Dostupné z WWW: <http://www.iom.cz/files/Celkove_shrnuti_vysledku_pilotniho_projektu_do_ledna_08_1_.doc>.

⁶² Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

5.10.2 Počet účastníků

Vývoj počtu nově přihlášených účastníků v průběhu pěti let realizace pilotního projektu znázorňuje níže uvedený graf. První prudký nárůst je zaznamenán v prvním projektovém roce, kdy maximální vstupní kvóta původně činila 600 osob, ale kvůli zpoždění startu projektu se snížila na polovinu, sto padesát účastníků se mohlo přihlásit z území ČR, sto padesát na českých zastupitelských úřadech v cílových zemích. Na druhý projektový rok byla stanovena kvóta 700 osob, přičemž 300 osob mohlo do výběrové procedury vstupovat z území ČR a 400 osob ze zahraničí.

Růst počtu účastníků v půlročním intervalu (k 1. 6. 2008)

Zdroj dat: Odbor migrace a integrace cizinců MPSV ČR⁶³

Z grafu je patrné, že ani tento projektový rok nebyla kvóta ani z poloviny naplněna a obdobně je tomu i ve třetím projektovém roce, který je taktéž ve znamení stagnace a poklesu.⁶⁴ Strmý nárůst je opět zřejmý až v posledních dvou letech, jedním

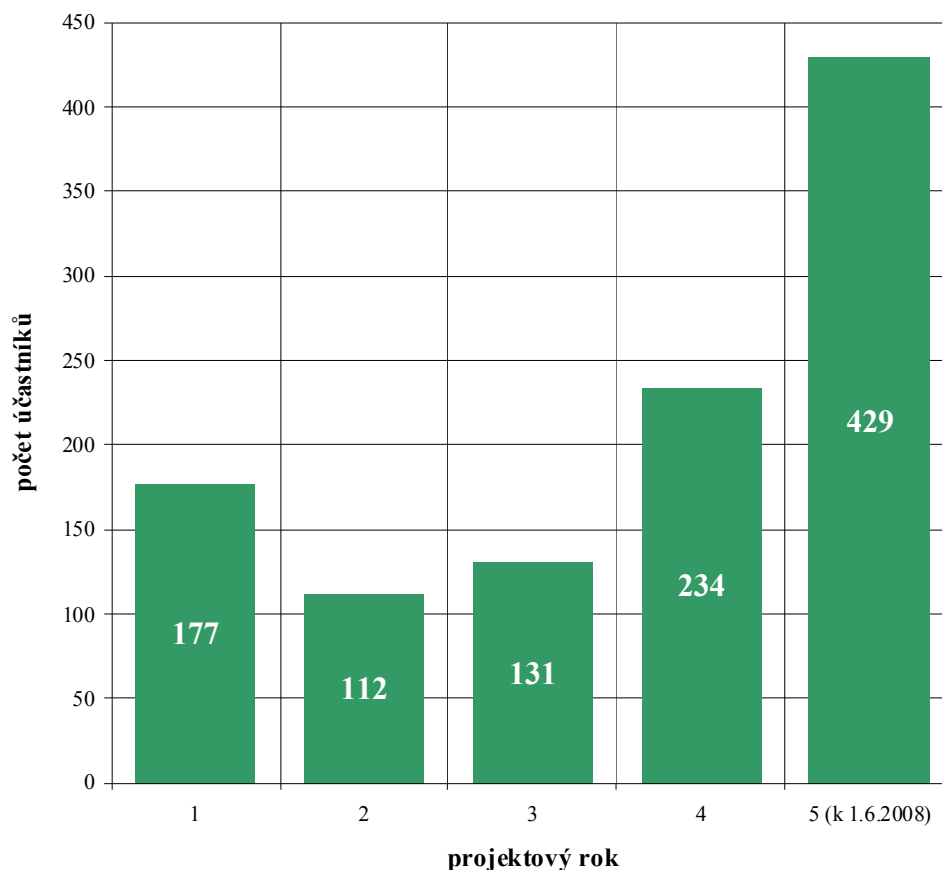
⁶³ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

⁶⁴ Na třetí projektový rok byla stanovena kvóta 1000 osob, kdy 600 osob se mohlo přihlásit z území ČR (z toho 200 pro Ukrajinu) a 400 ze zahraničí (z toho 100 pro Ukrajinu).

z faktorů, ovlivňujících toto náhlé zvýšení počtu účastníků projektu, je dle mého názoru rozšíření projektu o kategorii vysoce kvalifikovaných účastníků z července roku 2007.

Následující graf znázorňuje přírůstek účastníků projektu v jednotlivých letech. V prvním projektovém roce je nárůst způsoben přistoupením prvních účastníků projektu, kdy do něj vstoupila většina cizinců, v České republice již pobývajících.⁶⁵ V posledních dvou letech projektu se počet účastníků razantně zvýšil zejména kvůli přistoupení Ukrajiny a Ruské federace. Jen ve čtvrtém roce byl tento nárůst 79 % v porovnání s rokem předchozím a tento trend dále roste v pátém roce pilotního projektu, kdy nárůst počtu účastníků byl téměř dvojnásobný oproti předchozímu roku. K 1. 6. 2008 bylo evidováno 1083 účastníků pilotního projektu.

Roční přírůstek účastníků v projektových letech (k 1. 6. 2008)

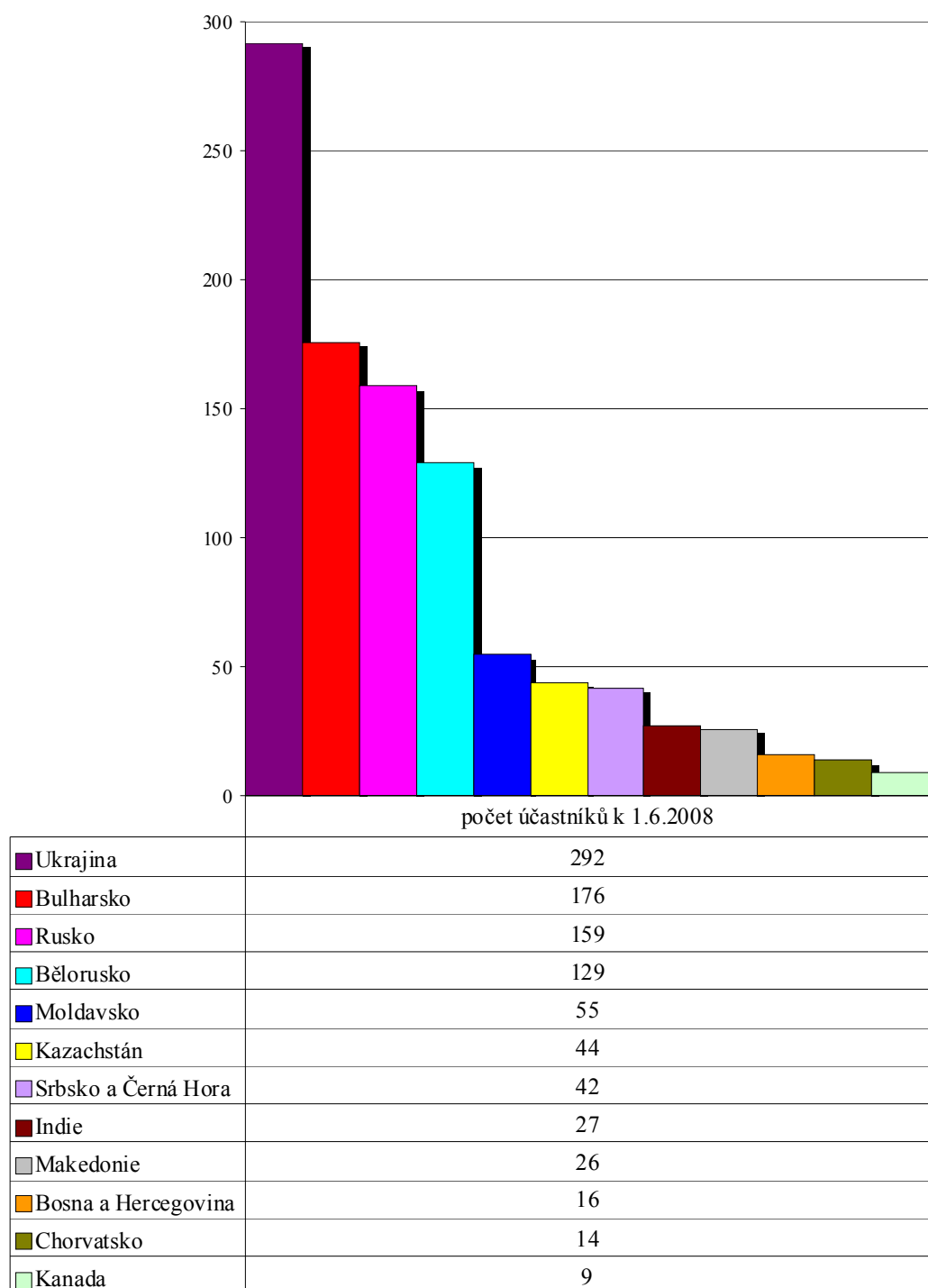
Zdroj dat: Odbor migrace a integrace cizinců MPSV ČR⁶⁶

⁶⁵ Jednalo se o 92 účastníků z Bulharska, 17 z Kazachstánu a 5 účastníků z Chorvatska

⁶⁶ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

5.10.3 Státní příslušnost účastníků

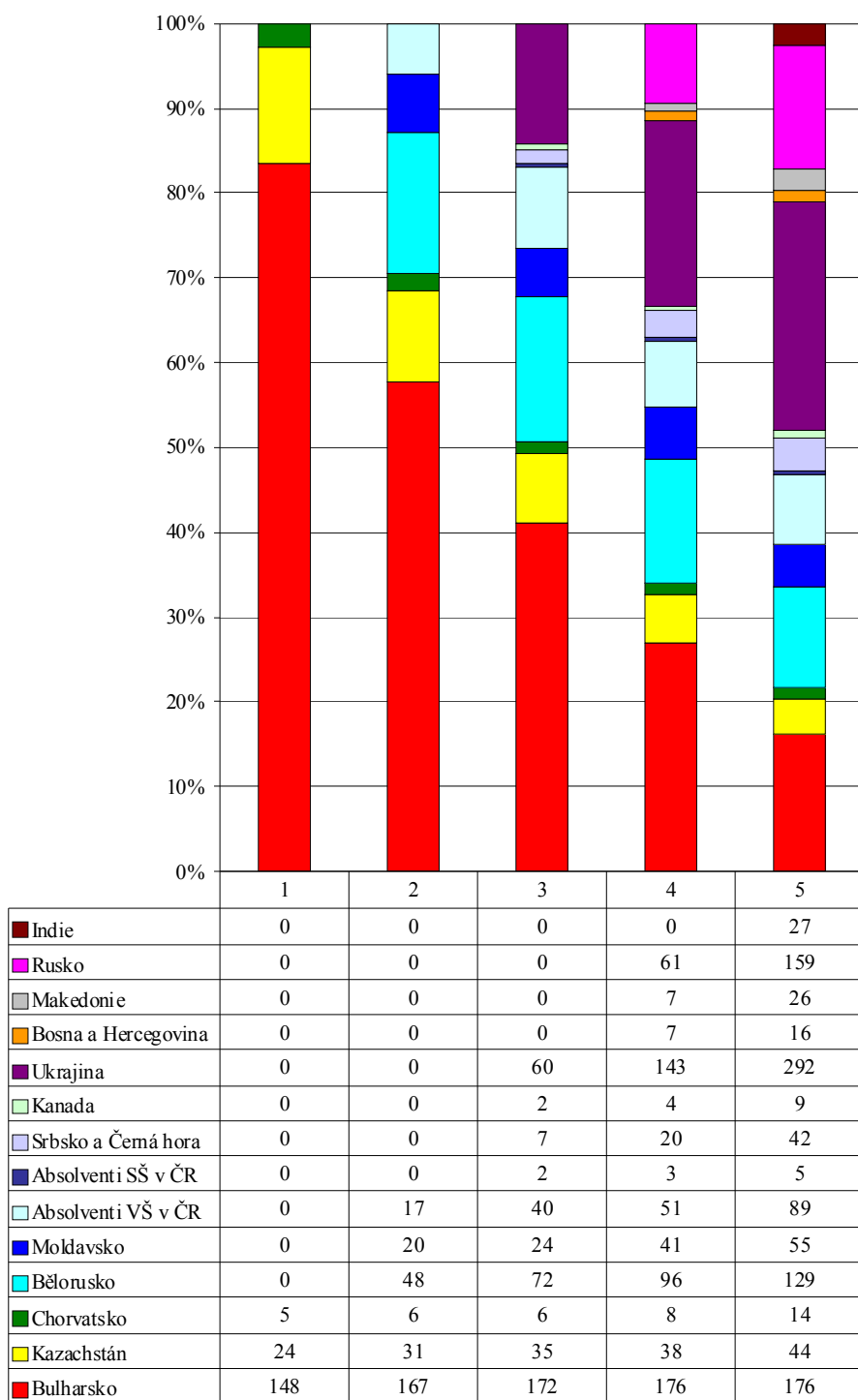
Účastníci projektu dle státní příslušnosti (k 1. 6. 2008)

Zdroj dat: Odbor migrace a integrace cizinců MPSV ČR⁶⁷

⁶⁷ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

Poměr jednotlivých kategorií v celkovém složení účastníků projektu v projektových letech (k 1. 6. 2008)

Zdroj dat: Odbor migrace a integrace cizinců MPSV ČR⁶⁸

Z celkového počtu 1035 účastníků projektu k 1. 6. 2008 byli nejvíce zastoupeni účastníci z bývalých zemí ruské federace, nejméně pak 9 účastníků z Kanady. Do

⁶⁸ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

pilotního projektu byli dále zařazeni zahraniční absolventi českých vysokých škol v celkovém počtu 89 a dalších 5 účastníků - zahraničních absolventů českých středních škol⁶⁹ a dalších 5 účastníků - zahraničních absolventů českých středních škol.

Zvláště široké spektrum účastníků kategorie zahraničních absolventů dokazuje, že v ojedinělých případech může být v zájmu o vstup do projektu i ze zemí, které nebyly zařazeny mezi zdrojově důležité pro migraci do ČR.

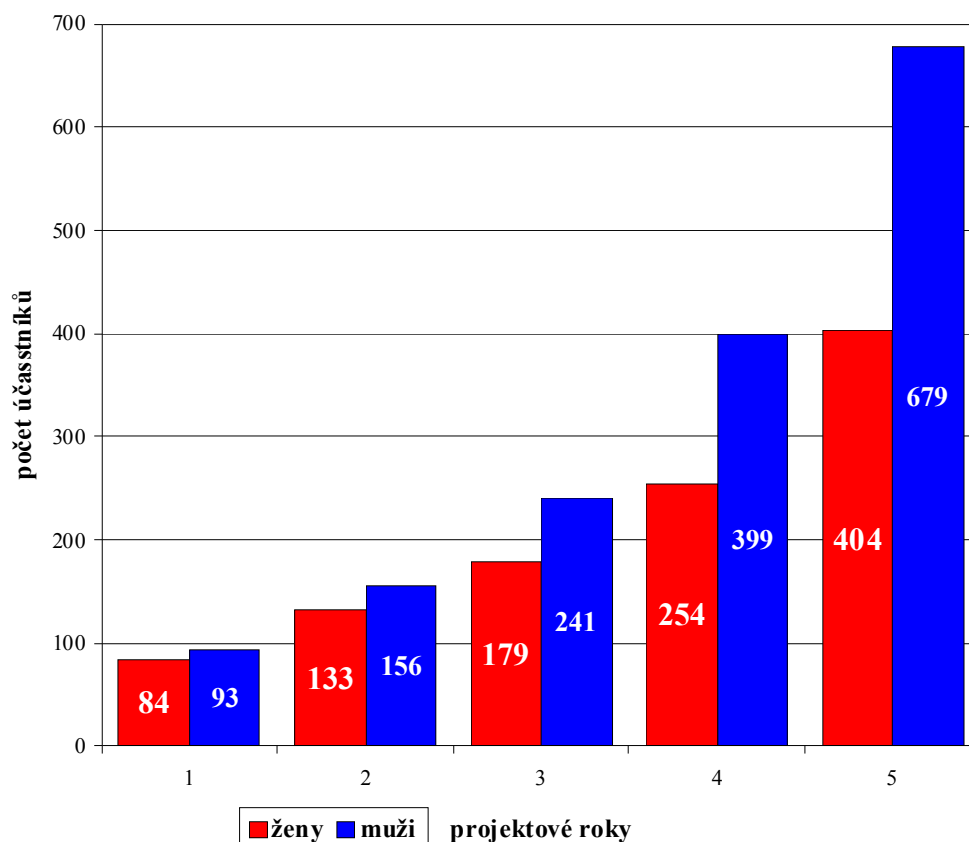
Z výše uvedeného grafu je zřejmé, že poměr jednotlivých kategorií v celkovém složení účastníků projektu je závislý na počtu cílových zemí, pro které se projekt v jednotlivých letech otevíral. Naprostá převaha bulharských účastníků pro první dva roky, kteří tvoří 80 % v prvním a 55 % v druhém ze všech účastníků.

Po zařazení Ukrajiny v roce třetím se poměr vyrovnával a v posledním roce projektu tvořili nejpočetnější skupinu právě Ukrajinci. Podobně jako pro Ukrajinu ve čtvrtém a pátém roce projektu výrazně narostl počet účastníků z Ruska, stabilní nárůst přichází každým rokem z Běloruska. U zbylých kategorií se trend nijak závratně neměnil.

⁶⁹ Účastníci pocházejí z Ukrajiny (3) a po jednom z Ruské federace a Srbska a Černé Hory.

5.10.4 Gender - rozdělení účastníků podle pohlaví

Počet žen a mužů v projektových letech (k 1. 6. 2008)

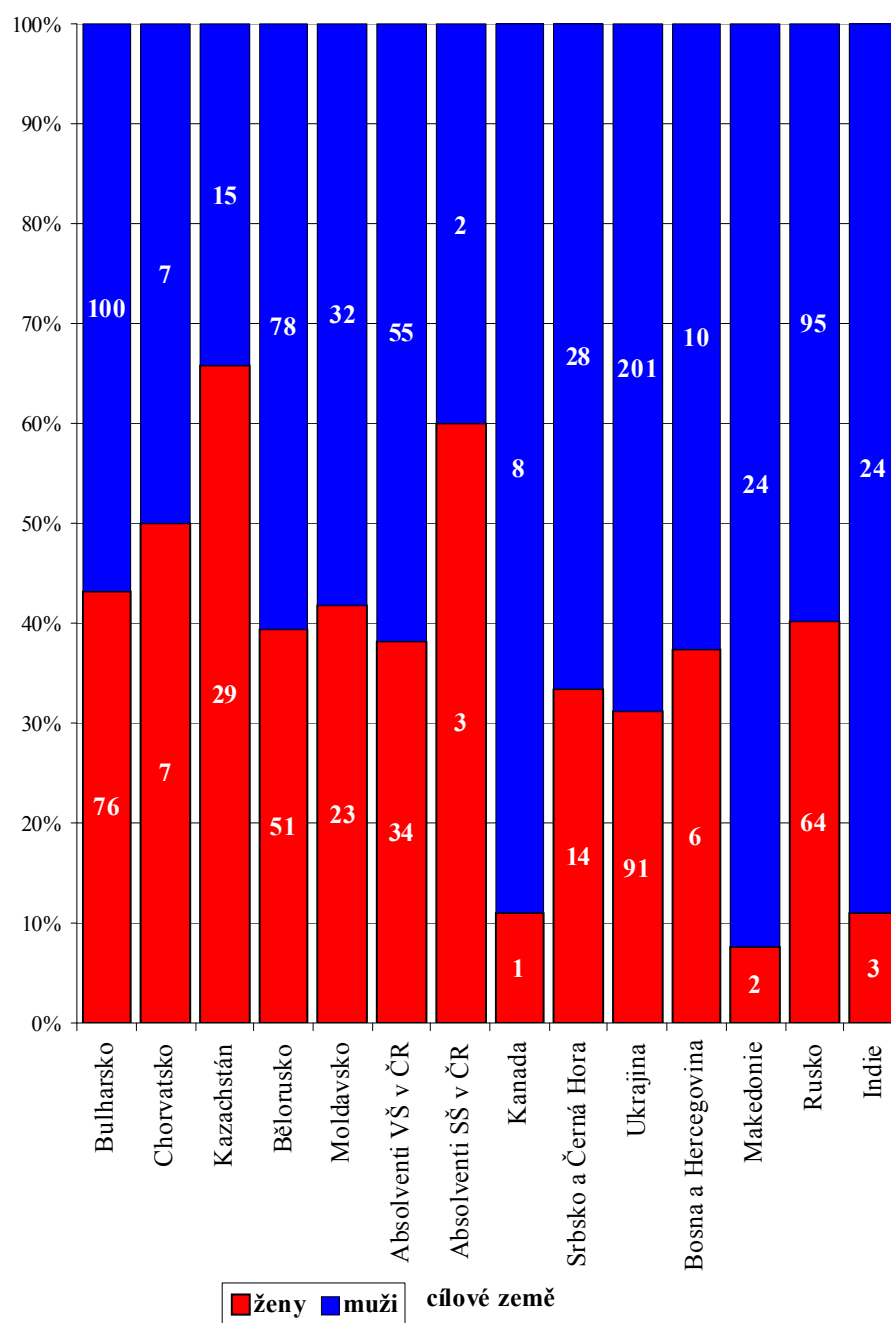

Zdroj dat: Odbor migrace a integrace cizinců MPSV ČR⁷⁰

Z celkem vybraných 1083 osob do pilotního projektu tvořilo 63 % mužů a 37 % žen, při konkrétních počtech 679 mužů a 404 žen. První čtyři roky byl počet přijatých žen a mužů co do poměru velmi vyrovnaný, v roce pátém dosáhl počet přijatých mužů necelých 63 %.

⁷⁰ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

Podíl žen a mužů podle státní příslušnosti (k 1. 6. 2008)

Zdroj dat: Odbor migrace a integrace cizinců MPSV ČR⁷¹

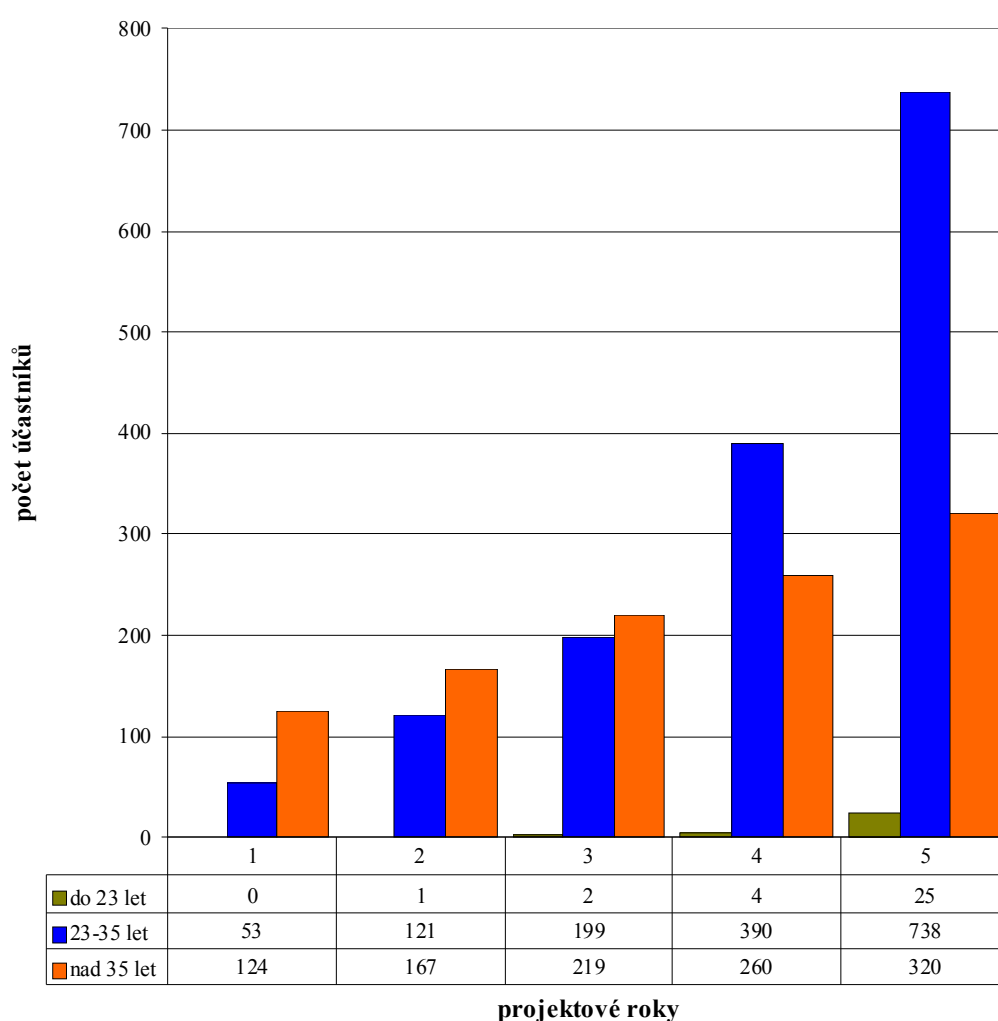
Ve státech Balkánu (Srbsko a Černá Hora, Makedonie), dále z Ukrajiny a Indie převládala mužská populace účastníků, v ostatních zemích byl poměr zastoupení mužů a žen více vyrovnaný, výjimku tvoří Kazachstán, kde počet zúčastněných žen v pilotním projektu byl téměř dvojnásobný oproti počtu mužů.

⁷¹ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

5.10.5 Věkové kategorie účastníků

V průběhu projektu se výrazně měnilo dělení účastníků podle věkových kategorií. Na jeho počátku převažovali cizinci starší 35 let, ve třetím roce se tento počet prakticky vyrovnal s kategorií od 25 do 35 let, která v posledním roce již činila více než dvojnásobek. Zároveň i v pátém roce narostl počet účastníků ve věku do 23 let. Co se týče zastoupení v jednotlivých kategoriích dle států, kategorie od 35 let byla typická pro Bulharsko a Kazachstán. Kategorie od 25 do 35 let pro účastníky ze zemí, jež byly cílové v posledních dvou letech projektu, konkrétně Rusko a Ukrajina.

Účastníci projektu dle věkových kategorií v projektových letech (k 1. 6. 2008)

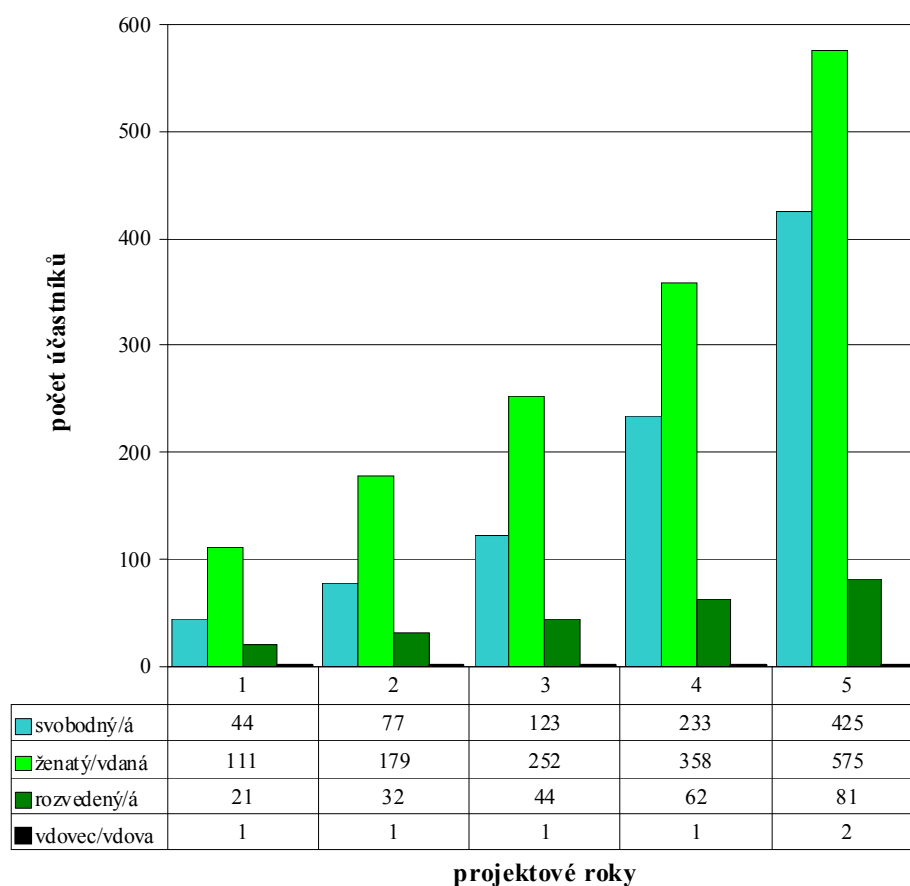
Zdroj dat: Odbor migrace a integrace cizinců MPSV ČR⁷²

⁷² Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

5.10.6 Rodinný stav účastníků projektu

Nárůst v průběhu projektu zaznamenala kategorie svobodných - z počátečních 25 % na 39 % v pátém roce realizace. Největší procento zaujímal skupina ženatý/vdaná, tvořila větší polovinu všech účastníků projektu. K 1. 6. 2008 patřilo v pilotním projektu mezi vdané či ženaté 575 osob, mezi svobodné 425 osob, rozvedených bylo 81 a 2 byli ovdovělí.

Rodinný stav účastníků projektu v projektových letech (k 1. 6. 2008)

Zdroj dat: Odbor migrace a integrace cizinců MPSV ČR⁷³

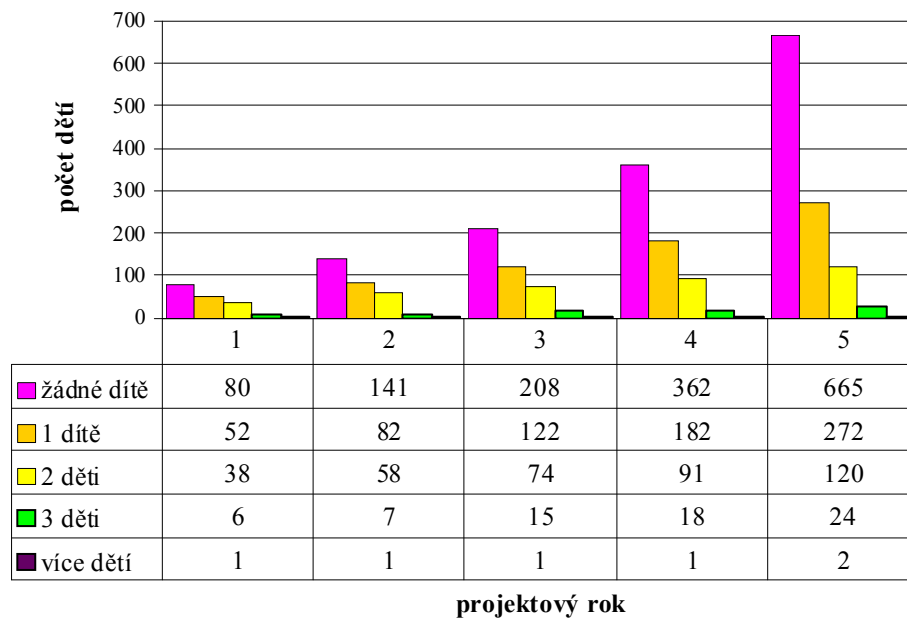
5.10.7 Počty dětí účastníků projektu

Od počátku rozjezdu pilotního projektu stoupal počet bezdětných účastníků z 45 % v prvním roce, až na 61 % v pátém roce realizace. Z celkového počtu vybraných účastníků projektu nemělo žádné dítě 665 cizinců, 272 mělo po jednom

⁷³ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

dítěti, 120 účastníků dvě děti, tři děti mělo 24 a pouze dva účastníci dětí pět ke dni 1. 6. 2008.

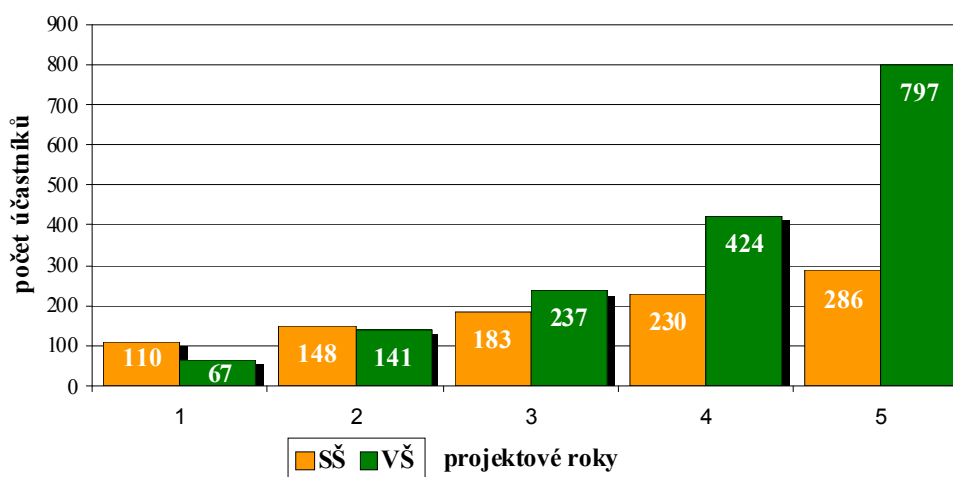
Počty dětí účastníků projektu v projektových letech (k 1. 6. 2008)

Zdroj dat: Odbor migrace a integrace cizinců MPSV ČR⁷⁴

5.10.8 *Vzdělání vybraných uchazečů*

Struktura vzdělání účastníků projektu v projektových letech (k 1. 6. 2008)

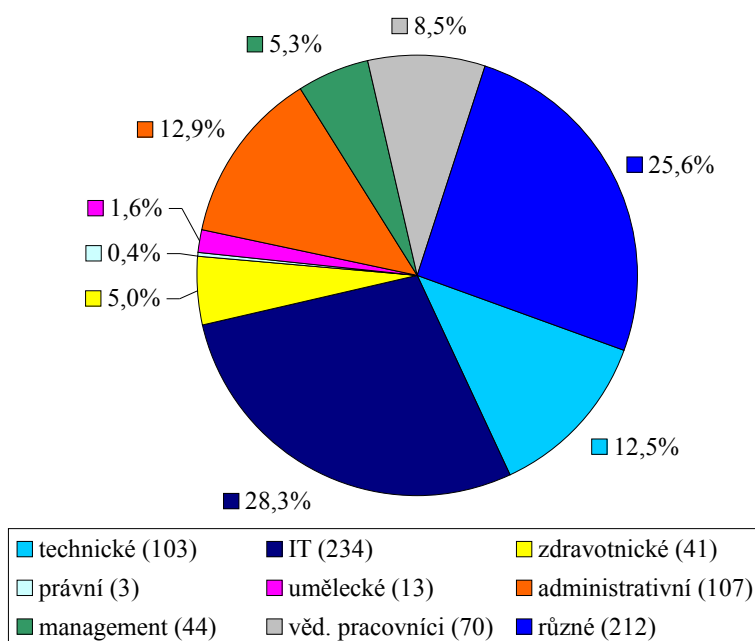
Zdroj dat: Odbor migrace a integrace cizinců MPSV ČR⁷⁵

⁷⁴ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

Výrazným vývojem prošla struktura vzdělanosti účastníků pilotního projektu. Z výše uvedeného grafu zjišťujeme, že podíl středoškolsky vzdělaných účastníků v prvním roce realizace projektu činil 60 %, zatímco v pátém roce to bylo už jen 26 % z celkového počtu všech účastníků. Opakem jsou vysokoškolsky vzdělaní účastníci, jejichž počet rapidně vzrůstal z počátečních 40 % v roce prvním na 74 % v pátém roce chodu pilotního projektu. V tabulce kritérií je kategorie vzdělání nejlépe hodnocena, kdy účastník mohl získat vůbec nejvyšší patnáctibodový zisk a zde byli nejvíce zastoupeni účastníci s dokončeným vysokoškolským vzděláním, jejichž počet k 1. 6. 2008 činil 797 účastníků.⁷⁶

5.10.9 Profesní složení účastníků pilotního projektu

Profesní složení účastníků pilotního projektu (k 1. 6. 2008)

Zdroj dat: Odbor migrace a integrace cizinců MPSV ČR⁷⁷

Nejvíce zastoupená profesní oblast účastníků projektu byla oblast informačních technologií. Počet odborníků z tohoto odvětví spolu s programátory činil k 1. 6. 2008 234. Na dalších místech nejpočetnějších profesí se řadily obory technické (103)

⁷⁵ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

⁷⁶ Magisterský studijní program absolvovalo 581 účastníků, 150 bakalářský a 66 doktorský program.

⁷⁷ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

a administrativní pracovníci (107). V pátém roce běhu pilotního projektu se zdvojnásobil počet vědeckých pracovníků na počet 70. V oblasti managementu vykonávalo profesi 44 pracovníků, ve zdravotnické sféře 41 účastníků, 13 účastníků vykonávalo umělecké profese a 3 ve sféře právníké. Zbytek účastníků pilotního projektu se řadilo do kategorie různé.

5.10.10 *Profil průměrného účastníka pilotního projektu*

Z výše uvedených charakteristik za pomoci statistické četnosti můžeme sestavit profil nejčastěji zastoupeného účastníka pilotního projektu.

Charakteristika účastníka:

- muž
- nastoupil do projektu ve čtvrtém či pátém roce
- pochází z Ukrajiny, Ruska nebo Běloruska
- věk 23-25 let
- nemá zatím děti
- může být ženatý
- vysokoškolsky vzdělaný
- zaměstnán v oblasti IT

5.11 Shrnutí analýzy pilotního projektu

Podle dat v analýze pilotního projektu vyplývá, že celkový počet přihlášených účastníků bylo k 1. 6. 2008 celkem 1083. Vzhledem k tomu, že na všechny účastníky připadá celkem 592 dětí a 575 ze všech účastníků je ženatých či vdaných, trvalý pobyt mohlo po zkušební době získat celkem 2250 osob.

Ve skutečnosti získalo po pětiletém fungování pilotního projektu trvalý pobyt pouze 221 účastníků projektu a jejich rodinných příslušníků.

Nejpočetněji zastoupenou skupinou účastníků v celém projektu byla Ukrajina, ze které se pilotního projektu zúčastnilo 292 osob. Na pomyslném druhém místě je Bulharsko se 176 zúčastněnými, ale myslím si, že nebýt předčasného vyřazení Bulharska z pilotního projektu kvůli jeho vstupu do Evropské unie, mohlo Bulharsko dosáhnout na první příčku.

Třetí nejvíce zastoupenou skupinou jsou účastníci z Ruska.

Z hlediska genderového zastoupení vítězí muži se 63 %, kteří mají větší zastoupení ve všech cílových zemích s výjimkou Kazachstánu, kde je zastoupení žen téměř o polovinu vyšší.

V prvních třech projektových letech byli účastníci převážně ve věku nad 35 let, ovšem poslední dva projektové roky omladily, účastníkům bylo mezi 23-35 lety. Tato věková kategorie se nakonec ukázala jako nejčastější, spadalo do ní 738 účastníků.

V dosaženém vzdělání jsou první dva projektové roky charakteristické účastníky se středoškolským vzděláním, třetí rok už dominují účastníci s vysokoškolským vzděláním, ovšem po vytvoření nové kategorie Vysoce kvalifikovaných účastníků v červenci 2007 se tento počet razantně zvýšil až na 74 % ze všech zúčastněných.

Zaměstnání byli účastníci projektu nejvíce v oboru informačních technologií, administrativě a v technických oborech.

Původní očekávání ohledně počtu účastníků bylo při spuštění projektu větší, než jak nakonec ukázaly konečné výsledky, ale vzhledem k tomu, že se jednalo o pilotní fázi, hodnotila bych tyto výsledky poměrně pozitivně.

6 Závěr

Ačkoliv se píše rok 2011 a pilotní fáze projektu skončila již před třemi lety, pro aktivní migrační politika v ČR pokračuje. Dne 20. října 2008 vláda České republiky schválila usnesením č. 1316 pokračování projektu Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků již v nepilotní podobě, kde do projektu mohli vstoupit účastníci 51 zemí.

Pilotní projekt se stal inspirací pro mnohé jiné projekty vlády ČR, jako jsou Zelené a Modré karty.

Otázkou tedy je, proč se projektu v jeho pilotní fázi zúčastnilo tak malé množství uchazečů?

Možnou alternativou je přetrvávající xenofobní přístup jak z pohledu zaměstnavatelů, tak běžných občanů. Příliv zahraničních migrantů totiž u většiny české populace vyvolává mylnou představu, že se sníží počet volných pracovních míst. Reálná situace je ovšem úplně opačná.

IOM proto hned u zrodu projektu rozjela rozsáhlou informační kampaň, ve které se snažila vysvětlit médiím a široké veřejnosti fakt, že potřeba kvalifikovaných zahraničních pracovníků naopak neustále roste, protože samotný český pracovní trh nedokáže pokrýt pracovní poptávku.

Důkazem toho je i fakt, že česká populace stárne a ani prognózy do budoucna nevypadají příliš příznivě, bude posilovat post produktivní složka obyvatelstva, naopak před produktivní a produktivní složka obyvatelstva bude mít klesající tendenci. V současné době má česká žena průměrně 1,2 dítěte, ale potřebná cifra pro rozšíření české populace je 2,0 dítěte na jednu ženu.

Díky informační kampani vedené organizací IOM se tedy pilotní projekt dostal do podvědomí společnosti a vzbudil vysoká očekávání, kdy se média zaměřila pouze na počet zúčastněných, ale nebrala již v potaz další aspekty projektu.

Další překážkou v úspěšnosti pilotního projektu je dle mého názoru počáteční nedůvěra potencionálních účastníků k projektu a státním institucím ČR.

Tato nedůvěra byla prolomena až v roce 2006, kdy byly slíbené benefity uděleny prvním úspěšným účastníkům a jejich rodinám.

Nižší účast v projektu, než se před jeho realizací předpokládalo, je také výsledkem obtížnosti získat zaměstnání, potřebné pracovních povolení a povolení k pobytu, kdy toto všechno musel potencionální účastník vyřídit již ze zahraničí,

v tomto ohledu by bylo třeba zjednodušit tento zdlouhavý a náročný proces, aby to potenciálního uchazeče neodradilo již v počátku jeho zájmu o vstup do projektu. S tím souvisí také podmínka minimálního dosaženého vzdělání, kdy velké množství uchazečů nebylo přijato z důvodu nedostatečné kvalifikace pro vstup do projektu.

Svou roli v úspěšnosti projektu také sehrály změny a aktualizace v některých organizačních a technických stránkách projektu. Při spuštění projektu bylo mnoho důležitých systémů v nedokonalém stavu, k vylepšování došlo až s přibývajícím zkušenostmi a po zjištění konkrétních potřeb pro správné vedení projektu.

Velký úspěch přinesl přechod na možnost přihlašovat se do projektu on-line a otevření nové kategorie pilotního projektu pro vysoce kvalifikované pracovníky. Naopak negativní vliv na počet účastníků bylo přistoupení Bulharska do Evropské unie v roce 2007, kdy bylo Bulharsko z projektu vyřazeno.

Dalším faktorem, který ovlivnil počet zúčastněných je ten, že mnoho cizinců pracujících na území ČR nemá zájem o udělení trvalého pobytu, pracují zde pouze na přechodné období. Zásadní část cizinců pracujících na území ČR není zaměstnána v klasickém pracovním poměru, ale pracují na živnostenský list nebo na povolení k zaměstnání společníků či družstevníků.

Pro tyto cizince nebyl vstup do projektu povolen, což je dle mého názoru chyba, výrazně by totiž ovlivnil počet účastníků projektu.

Důvodem pro toto omezení je zřejmě riziko, že projekt bude zneužíván fiktivními společnostmi a družstvy, druhou alternativou je pak až přílišná inspirace zahraničními modely projektů, především Quebeckým, který podnikatele ze svého projektu také vylučoval.

Přes poměrně nízkou účast uchazečů Pilotní projekt zahraničních kvalifikovaných pracovníků jasně ukazuje, že integrace cizinců do české společnosti je více než možná a je správným krokem dopředu k motivaci právě těch potřebných zástupců legálních pracovních migrantů do ČR.

Projevy pro aktivní migrační politiky, jako je Pilotní projekt, projekt Zelených a Modrých karet, podporují legální migraci a zároveň potlačují pracovní migraci nelegální, proto by podobné aktivity neměly upadnout v zapomnění, naopak by se měly i nadále rozvíjet a podporovat a přispět tak k začlenění cizinců do české společnosti.

7 Seznam použité literatury

Monografie

Baršová, A., Barša, P.: Přistěhovalectví a liberální stát. Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku. Brno 2005, Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav

Drulák, P. a kol.: Jak zkoumat politiku. Praha 2008, Nakladatelství Portál, s.r.o.

Horáková, M.: Zahraniční pracovní migrace dva roky po vstupu ČR do EU. Praha 2006, VÚPSV, ISBN 80-87007-34-4.

Kuchař, P.: Trh práce. Praha 2007, Karolinum, ISBN 978-80-246-1383-3.

Mansfeldová, Z., Kroupa, A.: Proměny reprezentace zájmů po vstupu do Evropské unie. Praha 2008, Slon, ISBN: 978-80-86429-88-5

Studie

Drbohlav, D.: Multikulturní výchova Mezinárodní migrace obyvatelstva – pohyb i pobyt (Alenky v kraji divů). Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/9e9f2072be82f3d69e3265f41fe9f28e/Pohyb_a_pobyt_1.pdf>.

Favell, A., Hansen, R.: Markets Against Politics: Migration, EU Enlargement and the Idea of Europe. 2002, Journal of Ethnic and Migration Studies. Vol. 28, No.4., Carfax Publishing

Held, D., McGrew, A., Goldblatt, D., Perraton, J.: Global Transformation - Politics, Economics and Culture. 2000, Polity Press Cambridge

Internetové zdroje

BOUŠKOVÁ, Petra. *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2010 [cit. 2010-02-25]. Postup cizince. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zz_zamest_cizincu/zz_zamest_ciz>.

BOUŠKOVÁ, Petra. *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2010 [cit. 2010-02-25]. Postup zaměstnavatele. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zz_zamest_cizincu/zz_ziskavani>.

BOUŠKOVÁ, Petra. *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2008 [cit. 2011-03-04]. Zelené karty pro cizince v České republice. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz#coje>.

Cizinci v ČR [online]. 2006 [cit. 2011-04-24]. Usnesení vlády ČR ze dne 8. února 2006 č. 126. Dostupné z WWW: <http://www.cizinci.cz/files/clanky/322/Usneseni_vlady_126-2006.pdf>.

Cizinci v ČR [online]. 26.1.2007 [cit. 2011-04-24]. Zpráva o realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2006 a návrh dalšího postupu. Dostupné z WWW: <<http://www.cizinci.cz/files/clanky/423/koncepce.pdf>>.

Česká republika v EU : Historie vstupu ČR do EU [online]. 30.10.2010 [cit. 2011-04-11]. Co všechno předcházelo vstupu ČR do EU? . Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/index_cs.htm>.

ČSÚ [online]. 2008 [cit. 2011-04-21]. Počet cizinců v ČR. Dostupné z WWW: <[www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/06003A9487/\\$File/c01r02.xls](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/06003A9487/$File/c01r02.xls)>.

DANIEL, Milan. *Legální migrace - otevřená šance* [online]. c2003-2011 [cit. 2011-04-06]. Ze země vína do země piva. Dostupné z WWW: <<http://imigrace.mpsv.cz/index.php?lang=cz&article=media&mm=4020>>.

Doma v ČR : Pracovní migrace [online]. 01.01.2009 [cit. 2011-04-11]. Zelené karty. Dostupné z WWW: <<http://www.domavcr.cz/pracovni-migrace/zelene-karty>>.

Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn__zpr__va_2003_2008.doc>.

Euroskop.cz : Pravidla vstupu a pobytu pro cizince [online]. c2005-2011 [cit. 2011-04-11]. Schengen a ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8760/sekce/pravidla-vstupu-a-pobytu-pro-cizince/>>.

Euroskop.cz : Příprava ČR na vstup do Schengenu [online]. c2005-2011 [cit. 2011-04-11]. Schengen a ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8750/sekce/priprava-cr-na-vstup-do-schengenu/>>.

HOMOLKA, Marek. *Slovník: Kvantitativní obsahová analýza* [online]. 18.12.2007 [cit. 2011-02-18]. Blog Revue pro média. Dostupné z WWW: <<http://fss.muni.cz/rpm-blog/index.php?/archives/115-Slovník-Kvantitativni-obsahova-analyza.html> 17.06>.

CHLUDILOVÁ, Iva. *Centrum pro výzkum veřejného mínění : Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.* [online]. 2003 [cit. 2011-04-24]. Cizinci v České republice. Dostupné z WWW: <http://www.cvvm.cas.cz/index.php?lang=0&disp=nase_spolecnost&r=1&offset=14&shw=100006>.

Imigrace.mpsv.cz [online]. 2003 [cit. 2011-04-06]. Zpráva o realizaci projektu v roce 2003. Dostupné z WWW: <http://imigrace.mpsv.cz/download/final_report_2003.pdf>. Legální migrace: otevřená šance [online]. c2003-2011 [cit. 2011-04-06]. Přihlášení do projektu. Dostupné z WWW: <<http://imigrace.mpsv.cz/?lang=cz&article=online>>.

Iom.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výsledky informační kampaně. Dostupné z WWW: <http://www.iom.cz/files/Celkove_shrnuti_vysledku_pilotniho_projektu_do_ledna_08__1_.doc>.

KOHOUTEK, Rudolf. *ABZ.cz : slovník cizích slov* [online]. 2005 [cit. 2011-02-06]. Pojem sekundární analýza dokumentů . Dostupné z WWW: <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/sekundarni-analyza-dokumentu>>.

Legální migrace : otevřená šance [online]. c2003-2011 [cit. 2011-04-06]. Bodový systém. Dostupné z WWW: <<http://www.imigracecz.org/index.php?lang=cz&article=project-points>>.

Legální migrace : otevřená šance [online]. 2010 [cit. 2010-03-17]. Legislativa. Dostupné z WWW: <http://imigracecz.org/download/vladniusneseni2004_cz.doc>.

Legální migrace : otevřená šance [online]. c2003-2011 [cit. 2011-04-06]. Podmínky vstupu. Dostupné z WWW: <<http://www.imigracecz.org/?lang=cz&article=project-conditions>>.

Legální migrace : otevřená šance [online]. c2003-2011 [cit. 2011-04-06]. Přihlášení do projektu. Dostupné z WWW: <<http://imigrace.mpsv.cz/?lang=cz&article=online>>.

Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2010 [cit. 2011-04-24]. Migrace. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx>>.

Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2010 [cit. 2010-03-01]. Podpora legální migrace na evropské úrovni. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>>.

Refernet.cz [online]. leden 2009 [cit. 2011-04-06]. Další vzdělávání ve světě migrujícího trhu práce. Dostupné z WWW: <http://www.refernet.cz/dokumenty/Sbornik_AIVD_UJAK_2009.pdf>.

SEZEMSKÝ, Jiří. *Mpsv.cz* [online]. 18.10.2007 [cit. 2011-03-04]. Materiály MPSV. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/4734/22102007.pdf>>.

SCHROTH, Jan. *Migrace online : E-knihovna* [online]. 31.07.2003 [cit. 2011-04-06]. Projekty. Dostupné z WWW: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955429!>>.

Vláda ČR [online]. 2008 [cit. 2011-04-24]. Usnesení vlády ČR ze dne 23. července 2008 č. 979. Dostupné z WWW: <[http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/C264BAE43C0A86D2C125748E00450FBE/\\$FILE/979%20uv080723.0979.pdf](http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/C264BAE43C0A86D2C125748E00450FBE/$FILE/979%20uv080723.0979.pdf)>.

Audio zdroj

Rozhovor s Janem Schrothem, 3. března 2010, IOM Praha

8 Přílohy

8.1 Rozhovor s Janem Schrothem (výťah z volného přepisu)

Jak si myslíte, že povědomí o projektu ovlivnila média?

Média výsledky projektu zkreslují, jeden plátek napíše něco špatně a pak se to dál a dál nabaluje. Všichni se ptají se pouze na čísla, proč účastníků projektu nejsou desetitisíce, když je tu tolik cizinců.

Ale projekt není o číslech, jak se píše ve vládních usneseních, tenhle projekt měl sloužit pouze ke zjištění potencialu a aby se dal projekt nastavit legislativně tak, aby cizinci mohli do projektu vstupovat ve větších počtech.

Myslíte, že na pilotní projekt měla vliv i politika?

Na projekt má samozřejmě vliv i politika, začal to Špidla, potom tam byl Škromach, kterého to moc nezajímalo, mezitím zase ODS byla proti projektu, tvrdili, že cizinci nám budou brát práci, proto je tu nechtěli. ODS nakonec spustila Zelené karty a Pilotní projekt pouze kritizovala. Projekt nebyl populární, nebyl podporován ze strany státní správy ani politiky.

Proč si myslíte, že se projektu zúčastnilo tak málo cizinců?

Bylo to něco nového, potom, co se cizinci o tomto projektu dozvěděli, sehrála svou roli i nedůvěra, báli se, že jde o nějaký trik. Ano, i taková informace probíhala, protože cizinci opravdu nemají důvěru k tomuto státu. Takže po těch prvních 2,5 letech, co byly vydány první trvalé pobyty, se teprve začalo hlásit větší množství uchazečů.

Základním problémem projektu je to, že účastník si musí stejně jako každý jiný cizinec sehnat povolení před vstupem a teprve až když je tady, může vstoupit do projektu.

Myslím si, že aspoň pro skupinu vysoce kvalifikovaných by bylo třeba udělat zjednodušený režim. Uvažovalo o tom ministerstvo práce, ale nakonec to neprošlo, kvůli malé možnosti kontroly, proto by bylo třeba vhodně zkombinovat zelenou kartu s projektem.

Při spuštění projektu bylo očekáváno, že o trvalý pobyt bude velký zájem, když nabízel možnost získání trvalého pobytu po 2,5 letech, ale při změně zákona, kdy se trvalý pobyt uděloval již po 5 letech, se tento benefit poněkud vytratil.

Další věcí je to, že Ministerstvo práce chtělo již po třech letech otevřít projekt pro celý svět, ale Ministerstvo vnitra každý rok otevřelo projekt maximálně pro tři země.

Také tu bylo velké množství faktorů, které úspěšnost projektu limitovalo, například to, že do projektu nepouštěli ty cizince, kteří pracují na živnostenský list. To je ovlivněno kanadským modelem, kdy Kanadčané nechtěli dávat povolení k pobytu podnikatelům tak brzy, aby se tito po udělení trvalého pobytu nestěhovali ze země do země a nepřelévají tak kapitál.

Zhodnotil byste tento projekt jako úspěšný?

Vzhledem k podmínkám, za kterých vznikl a vzhledem k tomu, jak se k němu stavěla státní správa, se nedá hodnotit jako neúspěšný.

8.2 Analýza účastníků jednotlivých cílových zemí

Kazachstán

Kazachstán byl v projektu již od jeho počátku, přistoupil 28. července 2003. Obecně lze říci, že nejvíce účastníků se přihlásilo v prvním projektovém roce, počty přihlášených se v dalších projektových letech stále snižovaly a nedalo se předpokládat, že by se tato tendence měla měnit. K 31. 12. 2007 bylo v pilotním projektu zaznamenáno celkem 42 účastníků z Kazachstánu.

Na druhé straně se zvyšoval počet pracovních povolení, na konci roku 2004 jich bylo vydáno 119, na konci roku 2007 se tento počet zvýšil o 113 %, na 254 vydaných pracovních povolení. Z tohoto počtu bylo ale pouze 41 % pracovních povolení standardních a jen 33 % kazašských pracovníků se standardním povolením mělo vzdělání zakončené maturitní zkouškou nebo vyšší, což byla jedna z podmínek pro vstup do pilotního projektu.⁷⁸

Chorvatsko

Chorvatsko vstoupilo do projektu stejně jako Kazachstán, 28. července 2003. Zájem Chorvatů o vstup do pilotního projektu byl po celou dobu jeho trvání velice nízký, důkazem toho byl i počet účastníků k 31. 12. 2007, který se ustálil na čísle dvanáct.

Celkový počet vydaných pracovních povolení na konci roku 2007 byl 109, z toho 81 standardních, potřebných pro možnost přihlásit se do projektu. Na konci roku 2004 to bylo 83 vydaných pracovních povolení. I tato čísla hovoří o nezájmu o práci Chorvatů v České republice.⁷⁹

Bulharsko

Bulharsko mělo mezi všemi cílovými zeměmi pilotního projektu velice zvláštní postavení. Stejně jako předchozí dvě zmíněné země, přistoupilo k projektu 28. července 2003, ale 1. 1. 2007 muselo být z projektu vyřazeno, z důvodu jeho vstupu do EU⁸⁰.

Naprostá většina Bulharů (84 %) vstoupila do projektu v průběhu prvního roku, v dalších třech letech byl zaznamenán výrazný pokles nových účastníků projektu. K 31.

⁷⁸ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

⁷⁹ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

⁸⁰ Tím přestalo patřit mezi třetí země, které se mohou účastnit pilotního projektu.

12. 2006, před jeho vstupem do EU, bylo v projektu zaznamenáno celkem 176 bulharských účastníků.

Pracovních povolení se na konci roku 2004 vydalo 1617, na konci roku 2006 tento počet stoupl jen minimálně, o 54 vydaných povolení.⁸¹

Bělorusko

Bělorusko do projektu přistoupilo v druhé vlně přibírání nových zemí, 1. října 2004. Lze ho zařadit do skupiny cílových zemí, kde byl znatelný nejvyšší příliv nových účastníků v prvním roce po rozšíření a konstantní přírůstek účastníků v letech následujících. V posledním projektovém roce se počet běloruských účastníků pozvolna zvyšoval. K 31. 12. 2007 bylo v projektu 116 Bělorusů.

Počet vydaných pracovních povolení se v posledních letech moc nezměnil, na konci roku 2004 bylo vydaných 802 povolení k zaměstnání, na konci roku 2007 se tento počet nepatrně zvýšil na 852 vydaných pracovních povolení.

Ve standardním povolení k zaměstnání pracovalo 74 % a 39 % z nich mělo vzdělání ukončené maturitní zkouškou nebo vyšší.⁸²

Moldávie

Moldávie je svou povahou velice podobná Kazachstánu, i když do projektu přistoupila až později, 1. října 2004. Je charakteristická velmi vysokým počtem účastníků v prvním roce po přistoupení a zásadní stagnací v letech následujících. Výhled do budoucna naznačil, že větší počet účastníků z Moldávie čekat nemůžeme.

K 31. 12. 2007 bylo v projektu celkem 46 moldavských účastníků.

Pro ČR byl ovšem typický vysoký nárůst pracovních migrantů z Moldávie, na konci roku 2004 jich bylo evidováno na 1467, na konci roku 2007 se tento počet zvýšil o 252 %, na 5164. Z tohoto kolosálního počtu mělo 66 % standardní povolení k zaměstnání, ovšem pouze 5 % dosáhlo vzdělání ukončeného maturitou nebo vyššího.⁸³

⁸¹ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

⁸² Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

⁸³ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

Srbsko a Černá Hora

Tento balkánský stát přistoupil do projektu v jeho třetím roce, 1. července 2005. Srbsko a Černá Hora sice nevykazovali vysoký celkový počet účastníků, ale počet nově přijatých účastníků jasně vykazoval vzrůstající tendenci.⁸⁴

K 31. 12. 2007 bylo v projektu celkem 35 účastníků.

Počet vydaných pracovních povolení v posledních letech poměrně narůstal, na konci roku 2004 jich bylo vydaných 272, na konci roku 2007 již 494, je tedy zřejmý nárůst o 82 %.

Standardní povolení k zaměstnání měli téměř tři čtvrtiny všech pracovníků ze Srbska a Černé Hory, ale pouze 33 % z nich mělo vzdělání zakončené maturitou nebo vyšší.⁸⁵

Kanada

Kanada je druhou z cílových zemí, která byla v projektu tři roky. Zájem o vstup do projektu byl velice nízký, k 31. 9. 2007 bylo v projektu pouze 6 kanadských státních příslušníků.

Počet vydaných pracovních povolení v posledních letech zaznamenal mírný pokles, ze 167 vydaných povolení na konci roku 2004, na 157 o tři roky později.

Kanaďané byli ze tří čtvrtin držiteli standardních povolení k zaměstnání a vysoký počet, celkem 72 % mělo vzdělání ukončené maturitou nebo vyšší.⁸⁶

Ukrajina

Ukrajina vstoupila do projektu samostatně, 1. ledna 2006 a zařadila se mezi skupinu s nejdynamičtějším růstem a zároveň byla skupinou s největším počtem účastníků vůbec. I po třech letech účasti Ukrajiny v projektu rostl každoročně počet jejích nově přijatých účastníků téměř o třetinu.

K 31. 9. 2007 bylo v projektu 220 účastníků z Ukrajiny.

I v počtu vydaných povolení k zaměstnání se Ukrajina řadila k nejpočetnější skupině na českém trhu práce. Počet vydaných povolení stále rostl, od konce roku 2004 vzrostl tento počet o 155 %, k 31. 12. 2007 bylo zaevidováno celkem 56 351 povolení

⁸⁴ Každý rok se počet nově přijatých zvýší zhruba o polovinu.

⁸⁵ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

⁸⁶ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

k pracovní činnosti. Standardní povolení mělo 53 % zaměstnanců, ale pouze 7 % dosáhlo vzdělání zakončeného maturitní zkouškou nebo vyššího.⁸⁷

Bosna a Hercegovina

Začátkem července roku 2006 do projektu přistoupila další ze třetích zemí, Bosna a Hercegovina. Tato země sice nevykazovala v prvním roce, kdy byla zařazena do projektu vysoký počet účastníků⁸⁸, ale měla tendenci ke každoročnímu přibývání počtu účastníků.⁸⁹

Makedonie

Makedonie byla stejně jako Bosna a Hercegovina jedním ze států, který se sice nemohl pyšnit vysokým počtem zúčastněných pracovníků v projektu⁹⁰, ale jejich počet každým rokem stoupal, rozdíl v počtu přihlášených účastníků v prvním a druhém projektovém roce byl více než dvojnásobný. Makedonie byla aktivním členem projektu od 1. července 2006.⁹¹

Rusko

Posledním přistoupivším státem 1. července 2006 byl jeden z největších tahounů projektu, Rusko. Dynamika růstu počtu vstupů účastníků do projektu byla srovnatelná se zástupci z Ukrajiny. Počet vydaných povolení k zaměstnání nebylo příliš mnoho, pouhých 1582, z toho 110 osob se účastnilo pilotního projektu.⁹²

Indie

Indie přistoupila do projektu jako poslední, 1. července 2007. Z počátku byla v Indii omezenější informační kampaň, ale i přesto se z vydaných 568 povolení k zaměstnání projektu účastnilo 18 Indů.⁹³

⁸⁷ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

⁸⁸ Povolení zaměstnání celkem 758, z toho se účastnilo projektu 15 osob.

⁸⁹ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

⁹⁰ Povolení k zaměstnání celkem 909, z toho se účastnilo projektu 14 osob.

⁹¹ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

⁹² Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

⁹³ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

Absolventi českých vysokých škol

Tato kategorie byla v projektu již od jeho počátku a mohli do ní vstupovat účastníci ze všech zemí světa, kteří vystudovali střední nebo vysokou školu na území ČR. Počet účastníků v této kategorii nebyl nijak horentní, přesto v prvních dvou projektových letech stoupal, v roce 2006 ale jejich počet významně klesl, z důvodu změny zákona o povolení k trvalému pobytu.⁹⁴ Pokles počtu účastníků této kategorie byl zastaven rozšířením projektu o kategorii vysoce kvalifikovaných účastníků, kdy se v posledním projektovém roce počet zástupců této skupiny vyšplhal na maximum⁹⁵.

Kategorie vysoce kvalifikovaných účastníků projektu

Tato kategorie byla vytvořena až ve čtvrtém projektovém roce a pozitivně ovlivnila počet účastníků projektu. Nově přihlášení účastníci s příslušnou kvalifikací mohli do projektu přistupovat od července 2007 a měli možnost získat udělení trvalého pobytu již ve zkrácené lhůtě po 1,5 roku účasti v projektu. V této kategorii převládala účast mužů nad účastí žen, největší zastoupení přitom měli uchazeči z Ukrajiny a Ruska. Rozšířením projektu o tuto kategorii se snížil počet zástupců v kategorii Absolventů vysokých škol, kteří se začali hlásit spíše do perspektivnější kategorie Vysoce kvalifikovaných účastníků.⁹⁶

⁹⁴ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.

⁹⁵ V prvním roce bylo zaznamenáno 17 účastníků, o rok později 20 účastníků, v posledním projektovém roce stoupl na 31 účastníků.

⁹⁶ Ecn.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Výroční zpráva 2003 - 2008. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Souhrnn_zpr_va_2003_2008.doc>.